

Sindikalna delegacija v IMV:

Sindikat naj ne bo le socialna služba

Med dvodnevним obiskom v Sloveniji je predsednik sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Zvonimir Hrabar, na predlog predsednika sveta ZSS Mihe Ravnika obiskal, 16. maja 1988 našo delovno organizacijo. Gostje so se v več kot enournem ogledu proizvodnih obeh programov seznanili s samim načinom in težavami proizvodnega procesa.

V uvodu pogovora je goste pozdravil, in spregovoril o aktualnem trenutku IMV predsednik poslovnega odbora Marjan Anžur. Poudaril je, da bomo v IMV notranjo konsolidacijo izvedli, seveda pa je uspeh odvisen tudi od tega, ali vsi skupaj vidimo izhod iz splošne krize, saj je to najboljša spodbuda. »Zato naj vsak naredi svoje,« je dejal, »obljube s kateregakoli nivoja, ne smejo ostati neizpolnjene, sicer bo morala postati redna praksa nezaupnica, odstopi ipd.« Ponovno je bilo sproženo vprašanje možnosti načrtovanja dolgoročne politike gospodarstva in posameznih delovnih organizacij ob vsesplošni zmedbi, ki vlada. Vendar pa je, bilo poudarjeno, da IMV vidi svojo perspektivo v sovlaganju, v novih odnosih, v katere stopa s partnerjem. Rečeno je bilo da smo ena redkih delovnih organizacij, ki letos povečuje proizvodnjo, dasiravno so v Sloveniji ti trendi drugačni.

»Če smo uspešno preživeli vse najbolj kritične trenutke IMV po letu 1980, potem je dovolj razlogov za optimizem. Kajti, če nam je v takratnih pogojih uspelo najti pot na svetlo, menimo, da je danes še več razlogov, da ostanemo med tistimi, ki bodo še naprej proizvajali, ki bodo še naprej imeli svoje trženje in ki bodo še naprej zagotavljali svojo perspektivo,« je poudaril Marjan Anžur.

Franci Borsan, podpredsednik PO, je govoril o vplivu novih pogojev gospodarjenja in o uresničevanju našega gospodarstva, ter menil, da nikakor ne bi smeli dovoliti, da še onemogoči normalno delovanje OZD, ki dobro delajo.

Mirko Mišičević, predsednik konference sindikata DO IMV je poudaril da je osnovna naloga sindikata, da skuša zagotoviti, seveda, v mejah realnih možnosti, socialno varnost delavcev, predvsem na ta način, da skozi dobre rezultate svojega dela dobi odgovarjajoč osebni dohodek.

»Seveda ni več časa za lažno solidarnost, ki je bilo do sedaj preveč. Motiviranost naših delavcev je dokaj dobra, vprašanje pa je, doklej bo; o tem vprašanju bomo morali razpravljati v mesecih, ki so pred nami,« je zaključil Mirko Mišičević.

Zvonimir Hrabar, predsednik ZSJ, je izrazil zadovoljstvo nad obiskom v delovni organizaciji, ki je prišla, kot je dejal, iz krize na pot razvoja, na pot, ki je lahko

Zvonimir Hrabar, predsednik sveta Zveze sindikatov Jugoslavije

vzor, ko govorimo o izhodu iz krize. Poudaril je: »Menim, da je edino pravilno razmišljanje, ki ga gojite, da v prvi plan postavljate življenjske probleme delovne organizacije in skozi to gospodarstvo. Kajti, če bomo tako dolgo, kot v sindikatih smo, v prvi plan postavljali varovalno funkcijo, se bomo lahko še dolgo ubadali s posledicami in problemi in tako bi bredli še dlje v težave. Težko bomo reševali težave v nekem stagnantnem gibanju, ki nas je na žalost zajelo. Imamo potencialne, kar vidim tudi na našem primeru, za bolj dinamičen in boljši jutri. Strinjam se z vami, da je najboljša zaščita, socialna varnost ravno v delu in njegovih rezultatih, da s tem omogočimo pristojno življenje. Če bomo delali tako in ne v stilu uravnilovke in enakosti v siromaštvu, bodo stvari krenile drugače.

V zdravem delu našega gospodarstva, ne glede na to, na katerem koncu naše domovine se nahaja, se poraja zahteva, ki ji v sindikatu moramo prisluhniti, in ta je, da se temu gospodarstvu, ki nas vleče naprej, umakne s hrbta breme države. Vitalnemu delu združenega dela moramo dati možnost, da svobodno diha, saj je nujno, da mu damo prostor in možnost svobodno polivalentno delati, živeti, združevati, da mu samoupravna država da samo okvire. To govorimo že leta. Dovolj je govorjenja, konstrukcij, dajmo že te negotove pogoje gospodarjenja stabilizirati!« Ob zaključku je Zvonimir Hrabar izrekel priznanje našemu delu in

dodal, naj na zahtevah, ki bi nam omogočile še boljše delo, nekompromisno, vztrajamo.

Miha Ravnik, predsednik sveta ZSS, je menil, da ob ponovnem obisku v IMV opaža kvalitetne premike in vrsto novosti, ki jih je moč opaziti že prvi hip, ki dajejo tudi rezultate in so plod vloženih naporov vseh zaposlenih. Potem je dejal: »Skozi izjemno aktivnost je, IMV prišel do jasne programske usmeritve. Vaša usmeritev h kvaliteti in ekonomiki prav gotovo pomeni tudi kvaliteto življenja.

V povprečjih in enakostih ne moremo iskati rešitev. Sindikati podpiramo zahteve po tem, kar je potrebno dograditi v družbi, v kakšni smeri; tudi vi, ste jasno opredelili kaj morate pripraviti v vaši delovni organizaciji. Ideje, mišljenja, strokovni predlogi dobrih DO morajo v večji meri najti mesto v odločitvah in v koncipiranju ekonomske politike in ukrepov.

Menim, da je zelo pomembno, za nas, da je IMV eden od slovenskih ozdov, ki dosegajo povečano proizvodnjo, saj vemo, da je ta trend, pri nas dokaj negativen. Malo organizacij je, ki v tem času proizvajajo uspešno, ne na zalogo, pač pa za trg. Kaj to pomeni, je to morda alarm za Slovenijo? Kje so vzroki za to, je resno vprašanje, na katero moramo dobiti odgovore, kajti, če v proizvodnji ne bomo rasli, se bomo srečevali z novimi problemi.

Resno vprašanje, s katerim se v sindikatih veliko ukvarjamo, je vprašanje razvoja, prestrukturiranja in odnosov, ki se s tem vzpostavljajo. Veste, da v Sloveniji do večeraj nismo govorili o brezposelnih, danes, pa nekatere ocene govore o tehnoloških presežkih delavcev. Ali bomo jutri sposobni odpirati nova delovna mesta? Zato bomo toliko bolj morali ugotoviti, kaj je dobro gospodarjenje. Smo za prenovu v smislu produktivnosti zaposlenega delavca, takšnih sanacij, kot smo jih imeli nekaj v Sloveniji, mednje pa sodi tudi IMV, v naši družbi želimo. To so sanacije, ki ne pomenijo reševanja dnevnih problemov, pač pa na osnovi razvojnih zadev reševanje tudi dnevnih. Želim vam pri tem veliko uspeha in to, da bi vsi skupaj pripomogli, da preidemo iz krize, v kateri smo in pri tem lahko največ prispevajo organizacije, kot je vaša.

Žal je zmanjkalo časa za pogovor in Marjan Anžur je srečanje zaključil z željo, da bi se čimveč povedanega tudi izvedlo.

J.Š.

Z delovanjem krožkov za izboljšanje proizvodnje smo začeli v oktobru 1987. Leto 1987 je bilo leto kakovosti. Z uvedbo krožkov smo zaključili operativni sistem zagotavljanja kakovosti v naši delovni organizaciji.

Od oktobra 1987 do maja 1988 smo uvedli 15 krožkov v naši delovni organizaciji in to v vseh temeljnih organizacijah v proizvodnji in vzdrževanju.

Na podlagi delovanja krožkov smo rešili že kar precej problemov, kot so: odlaganje in transport ALU pločevine za stene, pnevmatske cevi za priključitev vijačnikov, dostava vratnih oblog R-4 na proizvodno linijo, vhodna vrata z avtomatskim zapiranjem, problem zaščitnih rokavic na izdelavi prem R-4, neustrezna orodja in priprave, ureditev priložnega skladišča kovinskih materialov in uporabe zastarele mase.

Še in še bi lahko naštevali že rešene probleme ali pa so v postopku reševanja.

Da bi še bolj spoznali delovanje krožkov, navajamo nekaj izjav organizatorjev proizvodnje, vzdrževanja, pospeševalcev in članov krožkov.

Anton Repovš, vodja proizvodnje V. – montaža vozil:

»Vsekakor so krožki za izboljšanje proizvodnje tisto, kar smo v tovarni potrebovali za dograditev aktivnosti, ki smo jih vodili na področju izboljšanja kakovosti naših proizvodov.

Res je, da smo na področju zagotavljanja kakovosti ogromno naredili že z načrtno izbranim izobraževanjem vodilnega osebja, ki je na podlagi pridobljenega znanja v dobri meri spremenilo svoj odnos do kakovosti. V krožke kakovosti pa so se vključili tudi delavci, ki kakovost proizvajajo neposredno.

Pri uvajanju krožkov smo bili presenečeni na tako velik odziv. Zbrani delavci so se dela lotili resno, načrtno in predvsem z željo, po izboljšanju in olajšanju dela sebi in sodelavcem. Prvi rezultati so bili hitro vidni, pojavljajo pa se vedno nove ideje, pri katerih sodelujejo tudi tisti, ki v krožke niso neposredno vključeni. Vsi želijo pri tem sodelovati, vsakdo bi rad nekaj prispeval. Med predlogi je ogromno dobrih idej, ki z malo

O krožkih za izboljšanje proizvodnje

denarja in hitro realizacijo prispevajo k hitrejšemu, boljšemu in ekonomičnejšemu delu. Delavci se vse bolj zavedajo, da je potrebno izdelati tako vozilo, s katerim bo kupec zadovoljen.

Žal ne morem mimo občutka, da se spremljevalne službe premalo vključujejo, saj mislijo, da jim sedaj nekdo hodi v zelje. Potrebno bi bilo več sodelovanja, katerega pa na srečo s strani vodstva tovarne ne manjka.

Inž. Anton Fabjan, koordinator krožkov – DO IMV:

»Krožki za izboljšanje proizvodnje so po mojem mnenju ena od zelo koristnih oblik timskega dela, ki nam na koncu prinaša izboljšanje pogojev v proizvodnji – odpravljanje problemov in dvig kakovosti izdelkov. Prek krožkov, kjer delujejo delavci, se razrešujejo manjši problemi in tako izboljšujejo pogoji dela in produktivnost.

Povečuje se občutek pripadnosti delavca delu. S tem, da o svojem delu in delovnem okolju razmišlja, je tudi njegovo delo bolj kvalitetno opravljeno.

S pravilnim usmerjanjem dela krožkov smo in bomo dosegli še boljše povezavo spremljevalnih služb s samo proizvodnjo. Delavec, tehnolog in vzdrževalec skupaj nastopajo pri razrešitvi problema. Prav na tem področju sodelovanja se kažejo prvi rezultati dela krožkov npr. v TO Mirna (IMV). V tem tozdu tehnologija in vzdrževanje sprejemata vse predloge krožkov in sodelujeta pri razreševanju.

Nekurantne zaloge v Adriji

Boj za boljši poslovni uspeh je postal v našem vsakdanjiku nekaj, kar nam narekuje preživetje. V tem boju je ena od prioritarnih nalog zmanjševanje nekurantnih zalog materiala. Kljub skrbi nabav, dobav pa tudi vodstev TOZD ostaja po končani proizvodni sezoni, ki se vsako leto končuje v juniju, velika vrednost materiala, ki ni predviden za naslednjo proizvodno sezono. Seveda je tega materiala tem več, čim več je stornacij prikolic, ki prihajajo pozno in zaradi specifičnosti nabave (veliko materiala je uvoženega ali ekskluzivnega) ni možno stornirati naročila. Vse takšne zaloge bremenijo TOZD kot nekurantne zaloge. Največja količina in seveda tudi vrednost je v uvoženih vezanih ploščah in tekstilu (zavesah in pohištvu).

Na področju inovativne dejavnosti nam lahko prav krožki dajo veliko predlogov za izboljšave, vendar le tam, kjer je pravilnik ustrezen in komisija v takem sestavu, da deluje kot pospeševalec inovacij.

Člani krožka »Napredek« na opremi vozil R-4:

»Sprva smo bili malo nezaupljivi vsi člani krožka. Toda že na prvem delovnem sestanku smo uvideli, da je to zares potrebno in že so začeli deževati najrazličnejši predlogi in rešitve.

Vsi člani smo zadovoljni, da sodelujemo v krožku, kajti zavedamo se, da tudi na ta način lahko prispevamo k boljšemu jutrišnjemu dnevu v tovarni.

Zanimivo je tudi to, da sedaj, ko ta krožek že nekaj časa deluje, ostali delavci kažejo več zanimanja za njegovo delovanje in hočejo posredno sodelovati s krožki.

Menimo, da bi morale ostale službe pokazati več zanimanja za tovrstno dejavnost in nam dajati več podpore pri delovanju.

Rudi Žibert, koordinator v TOZD TO Mirna:

»Vprašanje, kako pritegniti sodelujoče subjekte v delovnem procesu, da prostovoljno in maksimalno prispevajo svoje sposobnosti in ideje za čim večjo skupno uspešnost, je staro, vendar vse bolj aktualno.

Menim, da je to v naših pogojih samouprave z družbenimi sredstvi še posebej pomembno.

Kajti velik vzrok za sedanjo splošno gošpodarsko neuspešnost tiči ravno v premajhni zainteresiranosti in odvisnosti udeležencev – če hočemo, samoupravljalcev od večje uspešnosti.

Ostaja pa naprej vprašanje, kako dovolj spodbuditi delavce in vzdrževati trajno motiviranost. Kajti sedanja oblika stimulacije temelji samo na moralnem zadoščenju, da zainteresirani delavec na ta način poizkuša uveljavljati svoje ideje in predloge izboljšav, ter za to dobiti neko priznanje. Se pa tudi dogaja, da mu nekateri sodelavci s svojim ravnanjem ali opazkami jemljejo voljo. Zato menim, da je za uspešno širjenje tovrstne dejavnosti nujno potrebna večja materialna stimulacija za dosežene rezultate.

Le na ta način bomo izenačevali in intenzivirali skupen interes aktivnih delavcev za tovrstno delo.

Krožek je predstavil rešitev

»Z uvajanjem krožkov za izboljšanje proizvodnje v IMV je bil krožek organiziran tudi v našem tozdu TO MIRNA v kovinskem oddelku. Krožek šteje 8 članov in so vanj vključeni delavci mehanske proizvodnje in montaže. Na prvem sestanku smo še izbrali ime in se krožek imenuje KOVINAR. V obravnavo smo predlagali probleme, s katerimi se srečujemo v proizvodnji. Že tu se je pokazalo, da bo imel krožek dovolj dela, saj je imel vsak član najmanj tri predloge, s katerimi bi si izboljšal ali pogoje dela ali proizvodnjo. Za prvo smo si zadali, da izboljšamo pogoje dela, kar nam je tudi uspelo. Uredila so se delovna mesta, česar do sedaj ni bilo mogoče. Zadnja rešitev pa je bila taka, da smo sami člani krožka usposobili material, namenjen že za odpad v uporabnega in s tem prihranili več starih milijonov. V prihodnje bomo reševali več koristnih predlogov, pri čemer bomo prihranili dosti časa in s tem zmanjšali ceno proizvoda.

Na krožku, ki se je sestel 12. maja, smo imeli predstavitev rešenih problemov za vodstvo tozda. Vodstvo je z velikim zadovoljstvom sprejelo naše rešitve, kar je za nadaljnja dela krožka spodbudno, saj smo si s tem, ko smo doživeli svoj prvi uspeh, pridobili zavest in zaupanje in pričakujemo nove uspehe.

Naše mnenje je, naj naš krožek, pa čeprav uspešen, ne ostane edini v tozdu. Širjenje dejavnosti je zelo pomembno.

Kurir Sektor kontrole kakovosti
Anton Guštin

(Nadaljevanje na 3. str.)

(Nadaljevanje z 2. str.)

saj se s tem zmanjšajo vplivi razgiranja okolice, člani se ne počutijo več, kot, da so oni namenjeni za neki preizkus in bodo vse dodatne obremenitve lažje prenašali, ko bo krožkov in somišljenikov še več.»

Anton Rom, vodja sektorja tehničnih storitev:

»Krožki kakovosti v vzdrževanju so novost, ki je dala pravzaprav presenetljive rezultate. Odkrili so nam potencial, ki se ga do sedaj, lahko rečemo, nismo zavedali. Poleg osnovnega namena krožka, kvalitete proizvodnje – izdelkov, smo dosegli še dodatne učinke, ki so kot rečeno, presenetljivi.

Usmerjeno je animiranje ljudi iz zaključenega okolja, ki poznajo vse probleme v zvezi z delom, organizacijo in težavami, ki nastajajo ob tem. Rezultati pa so ne samo koristni predlogi, ampak tudi boljši odnosi in ne nazadnje občutek ljudi, da imajo možnost pri reševanju problemov, v kar smo jih do zdaj premalo vključevali.

Inovacijska dejavnost do sedaj ni zaživela, kot smo želeli. Pri reševanju osnovne naloge – kvalitete, pa se je pokazalo, da največ rešitev izhaja iz inovacij, za katere pa imajo vzdrževalci že tradicionalen posluš. Krožek je postal neke vrste iniciator ljudi in znanja.

Že sam odziv, pripravljenost na sodelovanje in začetni rezultati pa kažejo, da smo namen ne samo dosegli, ampak ga tudi posegli.»

Dušan Rešetič, pospeševalec v TP Novo mesto

»V marcu smo v IMV TOZD Tovarna prikolic pričeli z uvajanjem krožkov za izboljšanje proizvodnje. Glede na to, da imamo v našem tozdu dve različni proizvodnji – izdelava karoserijskih elementov in montaža prikolic, smo se odločili, da formiramo dve skupini v proizvodnji v vsaki izmeni in eno skupino na področju vzdrževanja. Tako imamo skupino, ki obravnava problematiko in daje predloge za izboljšave na liniji izdelave karoserijskih elementov, in ki deluje na montaži – oddelku vgradnje.

Skupine se sestavljajo vsak drugi teden, in sicer traja sestanek kako uro. Delo poteka po tem vrstnem redu:

1. Najprej se pogovorimo o problemih, ki nastajajo v določeni delovni enoti, in jih zabeležimo.

2. Izberemo tistega, ki ga je možno rešiti, in podajamo predloge za rešitev.

3. Podane predloge beležimo in jih posredujemo odgovornim službam, ki jih uresničujejo.

Poudariti je potrebno, da vseh pet skupin dobro deluje, da izpostavimo zelo konkretne probleme, ki se v proizvodnji najbolj opazni, med njimi je mnogo tudi takih, ki ne zahtevajo večjih posegov v tehnologiji in mnogo prispevajo k izboljšanju kvalitete in kvantitete proizvodnje.

Skupine so v tem obdobju podale naslednje predloge, ki so se tudi realizirali.

Linija izdelave karoserijskih elementov:

- izdelava vozičkov za prevoz alu pločevine;
- izdelava paletnega vozička za vezano ploščo;
- dodelava valjčnega transporterja na liniji;
- izdelava palet za odlaganje alu pločevine;
- dodelava mize za vpenjanje sten na liniji;
- izboljšave na področju vzdrževanja linije.

Linija vgradnje pohištva:

- razrešitev problema dostave materiala na trak;
- izdelava regala za vijačno robo;
- razrešitev problema naleganja pohištva na strop in steno.

Vzdrževanje:

- realizacija izboljšave na obrabčalu podvozij;

- nabava omaric z orodjem za vzdrževalce v proizvodnji;
- razrešitev problema razsvetljave v proizvodni hali;
- vpeljava hišnega reda pri dvigu orodja iz skladišča orodja.

Moja ocena je, da so krožki za izboljšanje proizvodnje do sedaj delali dobro, da se v proizvodnji že kažejo prvi premiki v smeri izboljšanja kvalitete in zmanjšanja stroškov na račun zmanjšanja poškodb materiala in s tem izmeta v oddelkih, kjer krožki za izboljšanje proizvodnje delujejo.

Menim, da je potrebno v čim krajšem času razširiti delovanje krožkov tudi na ostale oddelke, kjer še niso ustanovljeni, obenem pa zagotoviti realizacijo podanih predlogov v službah, ki so za to odgovorne.»

Iz rezultatov, ki smo jih dosegli v tem kratkem času delovanja krožkov v DO IMV, je razvidno, da je zagotovo taka pot prava. Saj bomo na ta način prišli do množičnega inovativno-teamškega dela v celotni delovni organizaciji. Sistem dela moramo stalno dopolnjevati, izboljšati in širiti v vse službe na vseh ravneh, temu pa prilagajati tako vsebino kot metode dela.

Vodja programa.
kurir Božo Kočevar, dipl.ing.

Projekt tovarne prikolic za Sovjetsko zvezo

S podpisom meddržavnega protokola med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo v februarju 1988 je stopila v veljavo pogodba, sklenjena med zunanjetrgovinsko hišo Avtopromimport iz Moskve ter Slovenijalesom in Industrijno motornih vozil iz novembra 1987, pogodba pa se nanaša na projektiranje, izgradnjo in uvajanje proizvodnje v tovarni prikolic v Belavtomaz v Minsku (Belorusija).

Dela na projektu nove tovarne potekajo intenzivno, saj mora biti tovarna pripravljena za poskusno obratovanje do maja 1989. leta.

Sestavni del projekta je tudi kompletna konstrukcijska, tehnološka in ostala tehnična dokumentacija, potrebna za proizvodnjo dveh tipov stanovanjskih prikolic. Vso navedeno dokumentacijo moramo v IMV pripraviti že v letu 1988 oz. tehnološki del pred poskusnim obratovanjem.

Dokumentacija mora biti predana v ruskem jeziku in v skladu z vsemi standardi in predpisi, veljavnimi v Sovjetski zvezi. V zvezi s tem usklajevanjem so potrebni sovjetski strokovni obiski v IMV in naši v Sovjetski zvezi, da bi se že v osnovi poenotili standardi in bi bilo ob predaji dokumentacije čim manj odstopanj. V ta namen so IMV že dvakrat obiskali strokovnjaki iz Minska. Ob tej priložnosti so se seznanili tudi z osnovnimi značilnostmi proizvodnje prikolic v naši tovarni v Novem mestu.

Priprava tehnične dokumentacije, tehnoloških projektov, preizkušnje osnovnih novih materialov iz Sovjetske zveze, izdelava in preizkušnja vzorčnih prikolic itd. zahteva in bo zahtevala zaradi kratkih terminskih rokov izredno veliko dela tudi v podaljšanem delovnem času, saj se vsa ta dela opravljajo poleg rednih zadolžitvev na programu ADRIA. Poudariti pa je potrebno tudi veliko strokovno odgovornost vseh zaposlenih na tem projektu, saj se je IMV obvezal, da bo zagotovil najsodobnejšo tehnologijo in konstrukcijo, ki bosta ustrezali klimi in cestam v Sovjetski zvezi oz. sovjetskim »GOST« standardom.

Ta pogodba pa tudi obvezuje, da si ADRIA pridobi dobro ime tudi v Sovjetski Zvezi.

kurir L. S.

kurir

Janez Brinc

VI SPRAŠUJETE – MI ODGOVARJAMO

»Zakaj stranke – kupci, ki prevzamejo nova vozila, ne dobijo dovolj goriva v avtomobilih, saj je večkrat moč videti, kako kupci rinejo avtomobile do bencinske črpalke. To pa gotovo ne vpliva dobro na naš ugled?«

Ker se ta problem pojavlja že več let, smo odgovor poiskali v TA, ki je neposredno odgovorna za to, da je v vozilih, ko gredo v prodajo, dovolj goriva.

Zaradi tega je 1985 leta tehnološki oddelek – skupina za montažo vozil naredila preizkus porabe goriva na vozilih R-4 TL, GTL.

Preizkus so naredili po predpisani tehnologiji. Po natočenih 3 litrih goriva v vozilo so izvedli vse operacije, ki so predpisane:

- zagon motorja,
- preizkus vozila,
- dovoz na adjustažo,
- prevoz po odd. adjustaže,
- odvoz na odlagalni plato,
- prevoz na železniško postajo.

Ugotovili so, da je dolžina zgoraj omenjene relacije 5–6 km. Po tistem so vozili po tovarniškem dvorišču toliko časa, da so porabili celotno količino goriva, in ugotovili, da so prevozili

27 do 29 km s 3 litri goriva. To pomeni, da je povprečna poraba goriva na 6 km 0,64 lit. ali 10,72 lit/100 km.

Kot dokaz tega preizkusa so še uporabili napravo RENAULT za merjenje porabe goriva. Rezultat obeh meritev je bil enak.

Naj omenimo še to, da je bilo po tehnologiji IMV in Renault predpisano 5 litrov goriva, da pa po izvedenem preizkusu zadoštujejo tudi 3 litri.

Na podlagi tega so tehnologi predlagali, da se v vozila R-4 natoči po 3 litre goriva +1 lit. za vozila iz nedovršene proizvodnje, 5 litrov pa v vozila, ki so namenjena za Italijo.

Ta predlog je potrjen s strani RENAULTA in TOZD Commerce. Po tistem lahko zastavimo vprašanje, kako to, da predpisana količina goriva zadoštuje za Francijo, pri nas pa je vedno primanjkuje.

Iz tega sledi, da gre tu pravzaprav za disciplino in samozavest delavcev, ki prevzamejo končano vozilo iz proizvodnje in ga transportirajo do železniške postaje oz. prodaje.

Dinamični v razpravi...

S 3. redne seje DS DO

Že dnevni red 3. redne seje DS DO IMV, ki je vseboval enajst točk dnevnega reda, je napovedoval maratonsko sejo. Delegati so vabila in večino gradiva dobili deset dni pred sejo in tako so lahko o vsebini materialov (upamo vsaj) seznanili svojo bazo in pričakovati je bilo konstruktivno pa tudi burno razpravo.

Pri delu so imeli težave

Na zahtevo delegatov (na prejšnji seji) je bilo pripravljeno poročilo odbora samoupravne delavske kontrole, ki ga tako, kot smo ostale, v celoti objavljamo. Imamo pa še razlog več, saj o delu tega obora v uredništvu vemo (bojimo se pa, da tudi vi) malo, oziroma skoraj nič. In kot v poročilu samokritično ali pa pohvalno ugotavljajo, so se sestali le štirikrat... S čim se je odbor ukvarjal, torej izveste iz poročila, ki ga je pripravil predsednik Vinko Jakovec, kako pa je reagiral, kakšni so bili sklepi, o tem pa nič.

Delo odbora samoupravne delavske kontrole v preteklih dveh letih je temeljilo predvsem na:

- programu dela OSDK, ki smo ga izdelali in sprejeli na začetku našega mandata;
- na podlagi pobud samih delavcev DO in članov OSDK;
- na predlaganih KO OOOZ DO, DS tozdov, komisij samoupravnih delavskih kontrol tozdov;
- na predlogih družbenega pravobranilca samoupravljanja in drugih organov družbenega nadzorstva in kontrole zunaj DO.

Odbor samoupravne delavske kontrole se je sestel le štirikrat, kar je vsekakor premalo glede na tako veliko DO in nastajajoče probleme. O nekaterih nujnih zadevah pa smo se člani posvetovali telefonično in to v manjšem številu ter predvsem zaradi oddaljenosti nekaterih članov iz krajev, kjer so sedeži naših tozdov.

Vabljeni smo bili na seje delavskega sveta DO, pogovore s člani PO in vodstvi družbenopolitičnih organizacij DO, kjer so bile podane informacije o stanju IMV. Sami pa smo na seji vabili predstavnika pravne službe, da je podal pravilno pravno tolmačenje določenih zadev. Praksa je pokazala, da smo morali zaradi nestrokovnosti odgovore in pomoč za reševanje določenih zadev iskati od strokovnih služb in od delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v

DO. Primer: sklepanje pogodb o delu z invalidsko upokojenimi delavci; ugotovitev kršenja SaS o skupnih metodoloških izhodiščih iz leta 1982, izdaja potnih nalogov itn.

OSDK je pri svojem delu in obravnavanju posameznih primerov naletel na različne probleme, saj so bile naše zahteve večkrat neuslišane ali pa nanje nismo dobili zadovoljivih odgovorov od pristojnih služb, oz. posameznikov, pač glede na pristojnosti, ki jih samoupravno delavska kontrola ima. Primer: podelitev enkratnih nagrad pri izplačilu OD v januarju 1987, prodaja vozil R 21, R 25 določenim kupcem.

Problematika v DO IMV ni enostavna, na probleme in nepravilnosti je potrebno nujno reagirati, jih sproti reševati in nanje opozarjati, kar pa zahteva veliko angažiranost, usposobljenost in dosegljivost vseh članov odbora samoupravne delavske kontrole DO IMV.

Je ali ni problem?

V nadaljevanju se je prišlo do spremembe dnevnega reda, da ne bi direktorice DZC Tatjana Gazvoda po nepotrebnem zadrževali. Delegati so se namreč skušali spoprijeti z vprašanjem dela obratne ambulante IMV, točneje dr. Antuna Kvasiča. Gradivo za to točko je pripravil kadrovsko pravni sektor in predložil težave, v zvezi s tem. Kot je navedeno v gradivu, nastajajo težave pri razporejanju delavcev, pri določanju bolniškega staleža pri zdravljenju alkoholikov, izdajanju napotnic itd.

Tema ni nova o tem in podobnem smo v Kurirju že pisali in objavili tudi anketo med delavci.

Tatjana Gazvoda je delegate seznanila s specifičnostjo dela obratnih ambulant, kjer se nenehno križajo interese delavca, DO in stroke in kjer so konflikti pogostni. Delegate pa je razočarala, ko jim ni mogla predložiti ugotovitev in sklepov v zvezi s tem DS ZD.

In dejala, da le z zamenjavo zdravnika ne bomo rešili problemov. Zahteva je namreč bila, da se sproži postopek za zamenjavo dr. Kvasiča. Diskusija je bila (predvsem delegatov TOZD TA) burna in nekompromisna, pri glasovanju pa se je zataknilo, saj so delegati dislociranih tozdov ugotovili, da jim je problematika tuja. In tako ob dejstvu, da problem obstaja, in ob živahni diskusiji ni bil sprejet

sklep, pač pa se je vse skupaj odložilo s tem, da se izoblikuje koncept ambulante (ga do sedaj ni bilo?), ki dobiva tudi nove, urejene prostore v Grmskem gradu, dr. Kvasiču pa ponudi možnost, da se mu prilagodi.

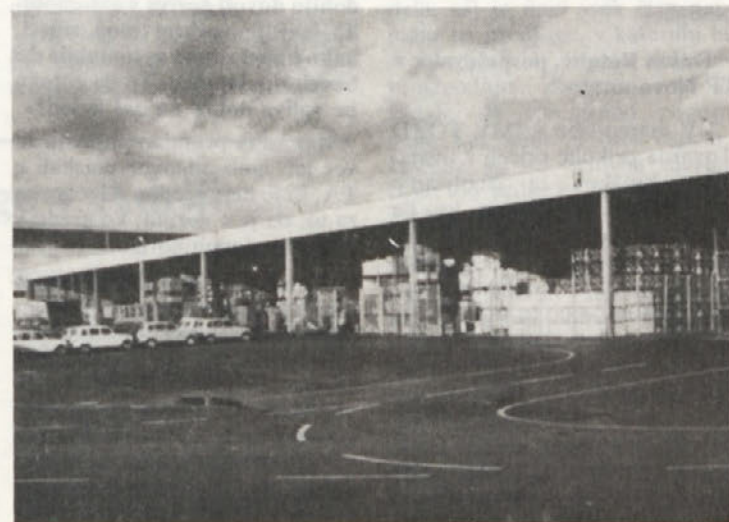
Roki niso pomembnejši od vsebine

Sledila je težko pričakovana informacija o predvideni pogodbi z RNUR na podlagi že sklenjene okvirne pogodbe. Že uvodoma je poročevalec, predsednik PO Marjan Anžur, poudaril, da noben rok ni pomembnejši od vsebine pogodbe in dejal: »Tudi v našem primeru je tako in pogodba kot taka vsebinsko, še ni dokončno določena. Znani so principi, o katerih smo se dogovorili v fazi okvirne pogodbe. S tem v zvezi je pred nami še veliko postopkov, ki bodo verificirali to pogodbo v IMV na ustreznih organih in na vseh institucijah, ki bodo pri nastajanju te pogodbe sodelovale (institucije v federaciji).

Ker besedila še ni, naj navedem le najpomembnejše podatke. Vhodni in izhodni podatki, ki so znani, kažejo na dobre rezultate študije, ki je podlaga za to pogodbo in vključuje vse predpostavke delovanja tega skupnega podjetja od 1. januarja 1989 do konca leta 1995. To obdobje je nekoliko

vilkami iz okvirne pogodbe se povečujejo skupne proizvodne količine, ki dosegajo po teh predpostavkah, obvezujočih za obe strani, v letu maksimalnih proizvodnih količin (1990-91) do 75.000 vozil. To ugodno vpliva na fiksne stroške in povečuje rentabilnost. Pomembni podatki, ki ga sicer že poznate, je ta, da se s proizvodnjo novega modela super 5 ne končuje model R-4. Ta se bo predvidoma proizvajal do leta 1992, pri tem pa konec ni limitiran. Bilo bi nesmiselno končati program, ki ima kupce, tržišče in tudi rentabilnost. R-4 bomo prodajali tako doma kot v tujini. Gre torej za povečanje količine proizvodnje, kar je danes že prava redkost. V večini delovnih organizacij vlada recesija, mi pa na srečo proizvodnjo lahko povečujemo in najbrž jo bomo še bolj povečali z novim programom, kajpak s tem bistveno povečamo tudi izvoz, kar je sicer naša osnovna zahteva. Za količine je že vse predpisano, vključene so v razvojne in prodajne plane Renaulta, zato so to usklajene in gotove količine. Seveda pa igra pri tem pomembno vlogo položaj Renaulta na svetovnem trgu in našega na domačem.«

V nadaljevanju obsežne razprave je Marjan Anžur delegate seznanil z načinom sovlaganja in dejal: »Pogodba o sovlaganju

razširjeno glede na tisto, ki je predvideno v okvirni pogodbi, kar seveda le izboljšuje ekonomiko, daje boljše rezultate. Za obdobje sedmih let smo se določili predvsem iz razloga, ker predlog novega zakona o skupnih vlaganjih predvideva sedemletno obdobje kot mejno, pri čemer dobi kakšno podjetje precejšnje ugodnosti. Čas trajanja se podaljšuje, nad znanimi šte-

pomeni nov odnos Renaulta do IMV, pomeni partnerski odnos oziroma biti skupaj na isti ladji, deliti dobro in zlo, to pa je nekaj povsem drugega, kot je bilo urejeno do sedaj. Skupaj se bomo morali navaditi na novo vzdušje, ki bo prevevalo naše sodelovanje, to je vzdušje korektnega, poslovnega zaupanja, pri čemer

(Nadaljevanje na 5. str.)

(Nadaljevanje s 4. str.)

ima vsaka stran, poleg skupnih še svoje interese.

Naloga vodstva IMV je, da reši prav vsak del IMV. Upamo, da nam bo to tudi uspelo. Seveda pa je jamstvo v tem trenutku težko dati, čeprav je v naših planih predvidena rešitev za vse dele IMV.

V prikoliškem programu delamo velike posege s pomočjo tujcev in problem razrešujemo z vso resnostjo, ker se zavedamo, da sami vsega ne znamo in ne zmoredmo, to pa je tudi v svetu povsem nekaj običajnega. Sami sebe ne pocenjemo. Pred tremi leti smo postavili osnovne principe, ki še danes veljajo in sicer naj vsak program nosi sam sebe. Prav gotovo nam bo to uspelo tudi v tem primeru. V prikoliški dejavnosti letos zaključujemo z organizacijsko sanacijo, ki bo omogočila doseganje normalnih poslovnih rezultatov.

Razlogov za počitek torej ni, na vseh programih bomo morali še trdno delati, da bi povečali dosežke.

Ob sami organiziranosti naj povem, da bo IMV ostal delovna organizacija s tozdi, kot do sedaj, pri čemer ne mislim, da bo tudi ostalo sedanje število tozdov.

Vedeti tudi moramo, da mešano podjetje ne bo prevzemalo solidarnostne odgovornosti za preostali del IMV. Vsak program mora nositi svoje stroške; med posameznimi deli IMV bo seveda obstajalo tesno sodelovanje, vendar pa klasičnega prelijanja ne bo več. Kar zadeva ostali del IMV, ki zaenkrat ni vključen v noben program, pa bo to možnost še imel, se bomo o tem dogovarjali še vse letošnje leto (skupno podjetje bo začelo delovati 1.1.1989). Ta del bo ali v sklopu IMV kot organizacijska enota ali pa v sklopu enega ali drugega programa. Naj povem, da 80 % sedanjega IMV predstavlja skupno podjetje, preostalo je ADRIA in nekaj delov, obrat Suhor, kovinski obrat Brežice, servis v Novem mestu, del prodajne mreže, vendar bomo tudi za to našli rešitev.

Velik problem so še vedno stare obveznosti IMV, ki so predmet naših pogajanj z bankami kot upnicami in družbenopolitičnimi skupnostmi, ki so nam ob koncu leta 1985, ko smo napravili prvo fazo bančne konsolidacije, obljubile, da bomo dosegli tudi drugo fazo bančne konsolidacije ob predložitvi dolgoročnega avtomobilskega programa. Ta program imamo, kot imamo tudi konsolidiran program prikolic in mislim, da je sedaj pravi trenutek, da nastopimo s tem vprašanjem. Zavedamo pa se, da je rešitev tega problema v zdajšnjih časih

izjemno težka. Kakšni bodo rezultati, je v tem trenutku nemogoče napovedati, vendar pa je rešitev tega tudi pogoj partnerja, da pač novega tozda ne bremenijo stare obveznosti. Gre za uresničitev obljub bank! Več o tem bi v tem trenutku težko povedali, prepričan pa sem, da bomo rešitev našli, saj se miselnost v naši družbi le spreminja v to smer, da se pomaga zdravim, tistim s perspektivo in programi. V rokah imamo dovolj adutov in lahko zahtevamo izpolnitev obljub, ki so nam bile dane.

Marjan Anžur je delegate opozoril, da o podrobnostih pogodbe v tem času ne more govoriti iz upravičenih razlogov.

Upamo, da smo s povzetki informacije vsaj delno potešili vašo radovednost, saj so delegati v razpravi potožili, da o teh dogajanjih člani kolektiva vse premalo vedo.

Zaključna razprava

O poslovanju DO IMV v prvih treh mesecih tega leta so bili delavci seznanjeni na zborih, o tem so ne ravno burno razpravljali delavski sveti tozda in DSSS, tako da razprave v tej točki dnevnega reda niti ni bilo, pač pa je dogodka komentiral podpredsednik PO Franci Borsan. Dotaknil se je problemov, ki so pred nami, saj ni težko predvidevati, da se bomo soočali s problematiko s strani domačih dobaviteljev, ki bodo vse stroške skušali maksimalno pokriti s ceno. Mi pa smo kot finalisti, tako pri vozilih kot pri prikolicah, tisti, ki bomo občutili vse, kar se bo slabega spustilo skozi vhodno ceno in se potem izražalo v ceni naših proizvodov. Naš smoter je, da to čim bolj obvladamo.

Ob vprašanju osebnih dohodkov je Franci Borsan povedal, da bo po pravilniku, ki je bil osvojen na zadnji seji republiške skupščine, v Sloveniji moč narediti korekturo, glede na to, da smo v letošnjem letu prešli na zagotavljanje prispevkov za skupno porabo itd., vse iz mase bruto osebnih dohodkov.

Ob zaključku je Franci Borsan delegatom predlagal sprejem dodatnega sklepa. Glede na zelo težko likvidnostno situacijo bank imamo namreč tudi v IMV težave s plačilom iz tujine že uvoženega repromateriala in opravljenih storitev. Tako so delegati s sklepom pooblastili posebno finančno službo, da v okviru zmožnosti odplačila kreditnih linij oz. depozitov in potrebnih sklepov DS lahko najame za plačilo zapadlih obveznosti do tujine dodatno 2 milijona USA kreditnih linij oz. depozitov. Seveda pa je bila sprejeta tudi informacija o poslovanju v obdobju januar-marec 1988.

Brez pripomb

O poslovanju podjetij v tujini razprave, kot običajno, ni bilo. Gradivo za sejo je bilo obsežno in dobro pripravljeno in naj iz njega povzamemo vsaj nekaj osnovnih podatkov. Kot veste, imamo v tujini osem lastnih podjetij ter mešano podjetje v Grčiji.

V letu 1987 je bilo prek lastnih podjetij v tujini prodanih 10.868 prikolic oziroma 14 % več kot v letu 1986, planski cilji pa so bili realizirani 96 %. Ob upošteva-

nju prodaje na italijanskem trgu, je bila realizacije še za 3 % uspešnejša.

Po velikosti prodaje si trgi sledijo takole: Francija s 4.554 prikolicami in 9,8-odstotnim tržnim deležem, Italija z 2.686 in 26 %, Nizozemska s 1.654 in s 9,7 % ter Nemčija s 1.327 in 3,6-odstotnim tržnim deležem. V povprečju, ocenjujemo, dosegamo 9,2-odstotni tržni delež v Evropi.

Fizični obseg prodaje prikolic Adria v Evropi

	Realiz. 1986	Plan 1987	Realiz. 1987	Indeks 87:86	Indeks 87:PL
Belgija	566	600	585	103	98
Danska	426	580	425	100	73
Francija	3.269	4.700	4.554	139	97
Grčija	830	495	488	59	99
Nizozemska	1.707	1.750	1.654	97	95
(preko PVT Belgija)					
Švedska	927	1.100	1.055	114	96
Nemčija	1.014	1.365	1.327	131	97
Švica	103	40	39	38	98
V. Britanija	646	655	741	115	113
Skupaj PVT	9.488	11.285	10.868	114	96
Ostala prodaja	2.142	2.347	2.686	125	114
Skupaj	11.630	13.632	13.554	117	99

Uspeh aktivne politike matične firme do lastnih podjetij v tujini je vsekakor doseženi nivo zalog v Evropi. Čeprav so izkazane skupne zaloge 31.12.1987 v višini 4.420 za 14 % višje od leta poprej, te niso vprašljive, saj predstavljajo 40 % letne prodaje, kar je v skladu s ciljem, ki smo si ga zadali na podlagi sezonskega vpliva prodaje, v zvezi s to omejitvijo zalog ob koncu koledarskega

leta je problematičen njihov nivo zlasti na Danskem, ki kljub ustavljenim dobavam še vedno predstavlja 81 % prodaje, na Švedskem (60 %), Belgiji (53 %) in Grčiji (51 %).

Finančni rezultat

Poslovno leto 1987 so podjetja v tujini zaključila z minimalnim dobičkom, kar je v skladu s poslovno politiko matične firme.

v valuti v OOO din na 31.12.87

Belgija	Bfr	6.343.847,-	236.344
Francija	FF	14.215,56	3.274
Grčija	Drh	282.179,-	2.769
Holandija	Hfl	279.262,-	193.538
Švedska	Škr	1.067,64	227
Švica	Šfr	19.835,46	19.148
V. Britanija		1.338,08	89.156
Z. Nemčija	DM	9.559,02	7.457
Skupaj			551.913

Negativni rezultat je ob koncu leta izkazala firma IMV Adria Caravan Danmark v višini 168.374 Dkr oz. 34.067 tisoč din.

Na negativni rezultat je vplival predvsem izpad planirane prodaje prikolic za 35 %. Firma je v letu 1987 porabila 3,8 % celotnega prihodka za reklamne in propagandne akcije oziroma 125 % več kot v letu 1986, s čimer ji je uspelo zadržati prodajo na ravni preteklega leta. Firmo pestijo tudi stare zaloge prikolic in z njimi povezane nizke prodajne cene.

Del izgube v višini 82.300 Dkr je firma pokrila iz svojih rezervnih sredstev, preostali del - 86.074 Dkr pa predvideva pokriti iz poslovanja v letu 1988,

ko se bodo v večji meri pokazali rezultati propagandnih akcij v letu 1987 ter bodo doseženi boljši poslovni uspehi s prodajo novih modelov prikolic.

Celotni prihodek

V letu 1987 so podjetja v tujini ustvarila celotni prihodek predvsem s prodajo prikolic in rezervnih delov. Le-ta je v primerjavi s letom 1986 v povprečju porasel za 27, delno zaradi večje prodaje, delno pa zaradi višje ravni cen. Po posameznih državah so zabeležile največjo rast CP glede na leto 1986 Belgija, Nemčija in Anglija, razumljiv je padec pri Švici

(Nadaljevanje na 6. str.)

(82 % leta 1986) zaradi preusmerjanja trga, medtem ko je zaskrbljujoč nivo prodaje v Grčiji (63 % leta 1986).

Planske cilje prodaje oziroma doseganja CP so presegle v Švici

za 18 %, v Belgiji za 12 % in Angliji za 9 %; Nemčija in Francija nista realizirali plana za 5 %, medtem ko je bila na Danskem, Švedskem in v Grčiji dosežena le 65 % realizacija plana.

Stroški komercializacije

PVT	Doseženo		Indeks na 1986	na plan
	1986	1987		
Belgija	12,0	7,0	8,0	66
Danska	15,2	10,4	18,3	120
Francija	21,9	13,1	23,4	107
Grčija	18,3	18,5	22,5	123
Švica	50,8	63,8	66,1	130
Švedska	26,0	17,3	28,4	114
Z. Nemčija	25,6	14,6	20,0	78
V. Britanija	9,1	11,9	8,2	90

Poročilo o poslovanju PVT so delegati soglasno sprejeli kot tudi sklep, da se dobiček PVT po odbitku davka ne transferira v Jugoslavijo v skladu s predlogi upravnih odborov posameznih podjetij.

Le en popravek

Ob gospodarskem načrtu za leto 1988 je bilo čutili, da so bile predhodne razprave tako temeljite, da ni bilo nikakršnih pripomb več.

Delegati so gospodarski načrt za leto 1988 potrdili s pripombo, da se spremeni točka v GN 2.10, na 73. strani, ki se glasi: »V zvezi z zastavljenimi normami na delovnih mestih bomo posamezne delavce prerazporedili.«

Plan skupne porabe

Tudi plan sklada skupne porabe za leto 1988 je bil v razpravah deležen naše pozornosti in tako s tem v zvezi ni bilo razprave na DS, sprejeta pa sta bila naslednja sklepa:

Delavski svet sprejme plan sklada skupne porabe za leto 1988, v celoti po predlogu z dne 16.3.1988 in po predlogu za njegove spremembe z dne 12.5.1988, ki ga je sprejel odbor za družbeni standard na seji 11.5.1988.

Jubilejne nagrade za leto 1988 (76. člen samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in skupno porabo v DO IMV) se izplačajo vsem delavcem, ki bodo dosegli 10, 20 oz. 30 let neprekinjene delovne dobe v tem letu (1988).

Zahvala

Ob boleči izgubi moje drage mame se iskreno zahvaljujem OOS TOZD TA in sodelavcem P. III. odd. pod. R-4 za izkazano pomoč in izrečena sožalja.

Marica Priselag

Zadolžitve poslovnemu odboru

Delegati so se ponovno nekoliko razvneli pri poročilu odbora za organizacijo in nagrajevanje o izvedbi projekta »organiziranje-motivacija« in pri spremembah obrazca razvid 1-3. Naj povzamemo poročilo, saj gre za eno osrednjih tem vsakodnevnih pogovorov, ki buri duhove.

Ugotavljamo, da aktivnosti na projektu zaostajajo glede na sklep DS DO IMV za mesec dni.

Vzroki:

– Določitev stopnje strokove izobrazbe in delovnih izkušenj in število izvršilcev za proizvodne delokroge.

Vodja del, odgovorni za ta področja, so sicer pripravili predloge, vendar smo po temeljiti analizi ugotovili, da niso realni (predlagali so večje zahteve, kot pa jih delo dejansko nalaga). Tudi število predvidenih izvršilcev za ta opravila je presegalo realno število glede na stopnjo strokovne izobrazbe in delovnih izkušenj.

Tu smo na pomoč poklicali tehnologe tozdov, ki so glede na te zahteve razvrstili delokroge in tudi določili potrebno število izvršilcev po tehnologiji.

Že v novembru 1987 sem pisno zaprosil tehnologijo TOZD TA, da navedeno le posreduje. Po še nekaj poizkusih, da bi se to področje uredilo, nam je to sedaj končno uspelo.

Spremembe o organizaciji

Tozdi in DSSD so predlagali številne spremembe v organizaciji, kar je bilo potrebno temeljito proučiti, nato pa še uskladiti. Ravno tako je potrebno vedeti, da je zaradi tega potrebno spremeniti vso dokumentacijo, ki se nanaša na spremembo, kar pa ni niti lahko, najslabše pa je, da zahteva natančno in dolgotrajno delo.

3. Predlagamo novi terminski plan, kot sledi:

Datum	Aktivnost	Nosilci
9.–17. maj	– uskladišev zahtevane izobrazbe za delokroge v proizvodnji – določitev predvid. števila izvršilcev	vodje tehnologij in projektna skupina
17. maj	– odbor za organizacijo (seja odbora)	odbor za organizacijo
30. maj	– določitev organizacije – določitev kadrovskega plana 88	DS TOZD, DSSD
1. junij	– predlog razporeditve delavcev	direktorji TOZD vodje del
1. junij	– dokončano vrednotenje del in nalog	projektna skupina in odbor za organizacijo DO
po 1. juniju	– sprejem vrednotenja del in nalog	komisija za organizacijo in nagrajevanje TOZD in DSSD
	– razporeditev delavcev	komisija za medsebojna delovna razmerja TOZD, DSSD

Za to sejo smo predvideli spremembo obrazca 1–3, vendar predlagamo, da spremembo predhodno obravnavajo delavski svet TOZD in DSSD, kakor je to smiselno določeno v pravilniku o enotni metodologiji za oblikovanje razvidov del in nalog.

Že prvi razpravljalec je želel odgovor na to temo slišati iz vrst poslovnega odbora. Žal na seji ni bilo nikogar več, saj so vsi prej prisotni (4) odšli ob 13. uri na sejo PO. Zato se upravičeno zastavlja vprašanje, zakaj tudi ta točka ni bila predstavljena, če se je vedelo še za druge obveznosti članov PO. Tako je razprava potekala pravzaprav v prazno, po principu ping-pong in, kot je komentiral predsednik DS Vlado Cvetkovič, vse skupaj spominja na specialno vojno. Tema se, kot je bilo tudi pričakovati, pojavlja na vseh sejah oz. sestankih, nenehno se spreminjajo roki in delegati so se spraševali, kje je tista avtoriteta v IMV, ki bi to »obsedno stanje« presekala in kdo je za to odgovoren. To očitno retorično vprašanje so delegati zastavili že na prejšnji seji, pa nanj, kot tudi tokrat, niso dobili odgovora. Vse skupaj se vrti v zamotanem klobčiču, kjer vseprek besedujemo o izobrazbi, delovnih izkušnjah, vsak pa ščiti svoje interese. Delegati so se začudeno spraševali, kdo in zakaj spreminja organigrame, ki smo jih že potrdili in sprejeli. Umestna je bila tudi ugotovitev delegatov tozda RI, da je bila vse predolgo izključena iz tozda stroka (teh-

nološke podlage), ki bi morala pri tem odigrati pomembno vlogo, saj lahko edino tako pričakujemo realne ocene. In kot je dejal delegat tozda TA: »Pogovarjamo se o nezaupnici zdravniku, pa nič in tudi v tem primeru hodimo nenehno okrog kot mačka okrog vrele kaše. Delavci čedalje manj verjamejo, da bo kaj, vendar dežurni krivci za to obstajajo.« Razprava se je vlekla in predlagano je bilo, da DS o tem ne sklepa, pač pa da zadoljuje poslovodni odbor, da problem razreši ta; na koncu pa je bila sprejeta ugotovitev, da so se delegati seznanili s poročilom in roki, z njimi niso zadovoljni in zahtevajo, da se na vsa zastavljena vprašanja in odprte dileme odgovori v enem tednu. Najzvestejšim značka

Na osnovi pravilnika o dodelitvi ZNAČKE KURIR bo za obdobje marec 1987/1988 podeljeno to priznanje naslednjim članom kolektiva IMV:
ZLATA ZNAČKA:
Ernest Sečen, Jože Turk
SREBRNA ZNAČKA:
Njeboša Semen, Banič Vesela, Štefan Pepeljak
BRONASTA ZNAČKA:
Marjan Anžur, Božo Kočevar, Marjan Jamnik, Brane Dolinar, Janez Klavžar, Anton Fabjan, Anton Repovž, Ivanka Bogolin.

Pred zaključkom seje so delegati potrdili sklep in za predstavnika DO IMV v iniciativnem odboru za plinifikacijo Posavja in Dolenjske izvolili Karla Hacceta.

J. Š.

Franc Zorko — novi direktor TOZD Brežice

Tovarna avtomobilskih prikolic Brežice je TOZD, ki je doslej zamenjal največ direktorjev oz. vršilcev dolžnosti direktorja. Zadnji med njimi (deveti po vrsti) je to zahtevno delo prevzel sredi februarja letos. Sedaj, ko se je že spoznal z značilnostmi in posebnostmi IMV-ja smo ga poprosili, da se predstavi bralcem Kurirja:

»Imenujem se Zorko Franc, rojen pa sem leta 1945 v neposredni bližini Brežic, kjer sem končal tudi osnovno šolo. Šolanje sem nato nadaljeval na srednji tehnični šoli v Krškem in v Ljubljani, kjer sem končal študij na višji upravni šoli in prvi stopnji fakultete za strojništvo. Odpravljaj sem različna dela. Od inženirja računalništva, vodje inženiringa do direktorja TOZD.«

In kakšni so vaši začetni vtisi o novi DO?

»IMV je zelo heterogena organizacija tako po svoji lokaciji, proizvodnih možnostih in tudi po poslovnih ambicijah. V njej je še veliko nedorečenega, nedodelanega, vendar mislim, da je

osnovni koncept razvoja dober. Lahko bi se izrazil, da je pisan na kožo Slovencem.«

In če se dotaknemo še vašega dela. Na katerem področju menite, da vas čaka največ dela?

»Kot direktor TOZD ne morem in ne smem zanemarjati prav nobenega področja dela. Vsako izmed njih je v določenem trenutku »najbolj zahtevno« in najbolj pomembno. Osebnostno mislim, da bo najbolj trd oreh realizacija

osnovnega koncepta IMV — postati Evropska firma. Tu se zraven značilnega slovenskega drobnjakarstva in lokalnih interesov srečujemo še z objektivnimi težavami, kot je npr. nedorečen gospodarski sistem in prepad med zahodnoevropskim in jugoslovanskim tržiščem. Vendar na te probleme ne gledam kot na »velik strah«, ampak kot na izziv za vse sposobne in perspektivne kolektive ter seveda tudi kot na objektivno selekcijo, ki bo vložene napore nagradila s priznanjem uspešnosti ali po zavrglo kot zgrešene poslovne usmeritve.«

Zelite na koncu tega našega pogovora še kaj povedati sodelavcem?

»Prav gotovo sem še premalo časa v DO IMV, da bi lahko povedal kaj več konkretnega, vendar upam, da bo za to še dovolj priložnosti. Na koncu lahko poudarim le to, da za kolektiv IMV izven sistema kvalitnega dela in vsakodnevnega izvrševanja postavljenih nalog ne vidim svetle bodočnosti.«

S. Sečen

Streljanje z zračno puško

Delavci občine Brežice so se pomerili v streljanju z zračno puško. Po pričakovanju so zmagali naši strelci, to pa je po nekaj letih uspelo tudi našim ženskam, za kar jim gredo še posebne čestitke. Drugi del tekmovanja bo jeseni.

Rezultati:

— ženske: 1. IMV I 419 krogov, 2. Tovarna pahištva 396, 3–4. Remontni zavod in IMV II 376, 5. Osnovna šola 348 itd.;

posamezno: 1. Sokolovič (TRZ) 161, 2. Petelinc (Tovarna pahištva) 153, 3. Kranjc (IMV) 146... 6. Bogolin (IMV) 137, 7. Kotur (IMV) 136, 8. Fabinc (IMV) 132, 10. Umek (IMV) itd.;

— moški: 1. IMV I 668, 2. Tovarna pahištva 640, 3. Remontni zavod 618..., 7. IMV II..., 10. IMV III itd.;

posamezno: 1. Sabadoš (Tovarna pahištva) 179, 2. Sotler (Slovin) 178, 3. Škofljanc (Tovarna pahištva) 176, 4–5 Franko in Kranjc (oba IMV) 169, 6. Sečen (IMV) 168, ... 9. Gerjavič (IMV) 162 itd.

Nastopilo je 23 strelk in 70 strelcev v sedmih ženskih in osemnajstih moških ekipah.

E. S.

KURIR

Občinska strelska liga 1988

Brežiški strelci so z zadnjim kolom zaključili letošnjo sezono tekmovanja s serijsko zračno puško.

Naši strelci so letos ponovili lanski uspeh in drugič zaporedje osvojili prvo mesto. Presenetljivo uspešna je bila tudi naša druga ekipa, ki je osvojila enako število točk kot prva, slabša je bila le v skupnem številu doseženih krogov. Uspešna je bila tudi tretja ekipa, v kateri so nastopili predvsem manj izkušeni strelci. Končna lestvica je taka:

1. IMV I	7	6	0	1	9545	12
2. Černelič S.	7	6	0	1	9339	12
3. IMV II	7	6	0	1	9125	12
4. Lesar	7	4	0	3	8192	8
5. SCT I	7	3	0	4	8430	6
6. IMV III	7	2	0	5	7951	4
7. SCT II	7	1	0	6	8122	2
8. Agroservis	7	0	0	7	6952	0

Posamezno so se strelci razvrstili tako:

1. Milan Serdar (SS. Černelič)	2128
2. Ernest Sečen (IMV)	2101
3. Robert Zidarič (IMV)	2083
4. Milan Kobal (S. Černelič)	2070
5. Robert Kranjc (IMV)	2068
6. Bojan Sotler (IMV)	2040
8. Jože Škofljanc (Lesni)	2010
9. Lado Šibilja (SCT)	1974
10. Vlado Kršlin (IMV)	1950
11. Vaso Vesic (IMV)	1947
13. Ivan Kršlin (IMV)	1934
15. Janez Franko (IMV)	1873 itd.

E. S.

Nekaj kratkih

— Ta teden naj bi se pričela proizvodnja vzorčnih prikolic za sezono 1989. Obeta se veliko novosti. Teh novosti bo toliko, da pravzaprav nihče ne ve, koliko.

— Naši ODBOJKARJI letos zato niso nastopili na delavskih športnih igrah, ker se baje pol moštva med sabo ne pogovarja, kaj šele, da bi (se) igrali.

— Naša delegacija je med potjo v Novo mesto izgubila glušnik, ki je enostavno odpadel s službenega vozila R-4. Pričakujemo, da bodo prihodnji teden odpadla zadnja vrata, ki jih drži le še en tečaj. Naslednji teden pa...

O obveščanju...

Pomen in vloga informiranja v združenem delu je gotovo vprašanje, ki ga običajno v vsakodnevni težavi in njihovem reševanju potiskamo hote ali nehote ob stran. Žal tudi tisti, ki jim je namenjeno, o njem ne razmišljajo in ne zahtevajo dovolj odločno tistega, kar jim gre. In tako velikokrat slišimo, da je vzrok štrajka, prekinitve dela oz. nezadovoljstva v slabem obveščanju. Ko pride do vrhunca nezadovoljstva (štrajka), nekaj časa razglabljam in meditiramo o tej temi, ko pa se stvar umiri, vse lepo krene po starih utečenih poteh in je le novinar (največkrat) tisti, ki se dobesedno bori za informacije. Morda bi na to kazalo spomniti sindikat v DO, da je to tudi ena njegovih in še kako pomembnih nalog in če je o pomembnih dogajanjih informiran njegov predsednik, še ni rečeno, da so obveščeni vsi člani sindikata.

O pomenu in vlogi obveščanja oziroma novinarja v združenem delu je pokrenila akcijo Zveza novinarjev Jugoslavije, ki je skupaj z jugoslovanskim koordinacijskim odborom za razvoj obveščanja v ozdih organizirala o tem posvetovanje v Portorožu. Z željo in namenom, da tudi vas spodbudimo k razmišljanju in morda celo k ukrepanju, povzemamo nekaj ugotovitev.

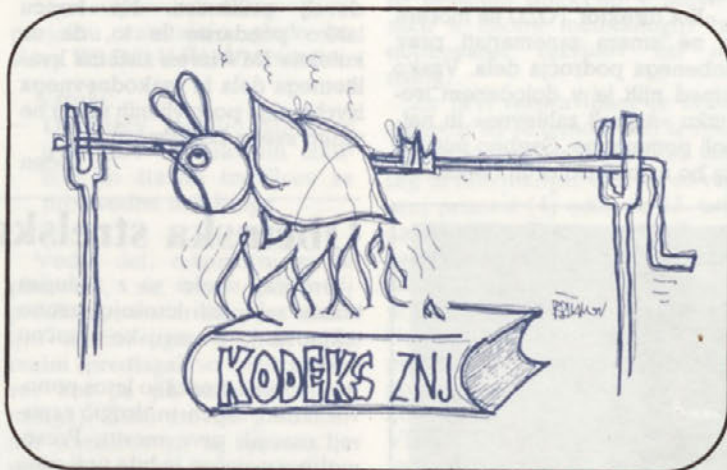
Slavko Fras, predsednik predsedstva ZNJ:

»Ne more biti dvoma, da je javno obveščanje v delovnih kolektivih v neposredni funkciji delovanja samoupravnega sistema, saj je informiranost pogoj za to delovanje. V kapilarah, ali če hočete koreninah družbenega dogajanja, tam, kjer ljudje združujejo svoje delo, je obveščanje nepogrešljiv element sožitja in odločanja. Brez kakovostne medsebojne obveščenosti samoupravljanje ni možno, ni možna tudi nobena družbena dejavnost. Glasila v združenem delu so torej izrednega družbenega pomena in jim mora javnost posvečati kar največ pozornosti.

Resnica je, da je odnos do teh glasil v večini primerov podcenjevalen. 'Tovarniški tisk' ne prestopa meja delovne organizacije, v delovnih organizacijah samih pa dostikrat velja za transmisijo vodstvenih struktur. To konstrukcijo neodmevnosti je treba razbiti. Glasila združenega dela zaslužijo širšo javnost in bi jih morala spremljati javna glasila s širšim dometom, v delovnih organizacijah samih pa bi morali poskrbeti za njihovo neodvisnost.

S tem smo pri osrednji temi: kakšen je položaj novinarja v združenem delu? Kakšne so možnosti za njegov osebnostni razvoj? Do kolikšne mere je lahko res novinar, če med njim in centri moči ni nobene distance? Če je sam in odvisen od informacijskih virov, ki jih v interesu lastne eksistence ne more preverjati? Namerno zaostrem prikaz možnih situacij, da bi opozoril na specifičnost novinarskega delovanja v bolj ali manj sklenjenih okoljih. Tudi to naše posvetovanje mora poudariti, kar je bilo že dostikrat rečeno, da namreč novinar v združenem delu v ničemer ni nekaj drugega, kot je novinar v kateremkoli javnem glasilu, da ni nameščene nikakršnih struktur, temveč družbeni delavec, ki svobodno in odgovorno ravna v skladu z načeli novinarskega poklica, ki s svojo kritično observacijo pri-

pomen in vloga informiranja (obravnavajo se kot nujno zlo), kar se jasno odraža tudi v odnosu do samega novinarja. Ni tako izjemno razmišljanje, da je obveščanju zadoščeno že s tem, da v ozdu izdajajo časopis ali bilten, katerega vsebina niti ni tako pomembna. Novinar profesionalac, ki dobiva osebni dohodek v organizaciji združenega dela, o kateri piše, je lahko nenehno v dilemi, kaj je zanj bolj obvezujoče: ali zvestoba poklicnemu kodeksu ali interes politike lastne organizacije združenega dela, ko gre za informiranje o negativnih pojavih. Ali jih zamolčati (če je seveda sploh seznanjen) in tako (kot ob primerih LJK-Savinja, Agrokomerc) postati dežurni krivec, ker kolektiva ni objektivno in pravočasno informiral, ali o problemih vendarle pisati, tudi za ceno lastne ogroženosti...

speva h krepitvi samoupravne socialistične demokracije. V tem mora imeti popolno podporo svojega kolektiva in njegovih družbenopolitičnih organizacij.«

Jasna Šinkovec, predsednica sekcije novinarjev v OZD pri DNS:

»O pomenu in vlogi obveščanja v združenem delu je bilo veliko izrečenega in napisanega. Za ilustracijo, kako na to sfero obveščanja gledajo njeni uporabniki, naj služi komentar enega le-teh: 'Kaj mi koristi, če zvem vse podrobnosti o iransko-iraški vojni, a ne vem, kaj se bo jutri zgodilo v moji delovni organizaciji...«

Če po trditvah nekaterih predstavlja obveščanje v združenem delu 'kapilarni sistem obveščanja', potem bi kazalo imeti do njega tudi ustrezen odnos. Temu pa v večini primerov ni tako. V povprečju so v OZD še vedno neopredeljeni tako status kot

Še z eno specifičnostjo se pri svojem delu nenehno srečuje novinar v združenem delu: kako sploh priti do takšnih informacij, ki so običajno pod embargom poslovnih struktur. Te sicer z obilico samozadovoljstva v tovarniškem časopisu prebirajo besedila o uspehih in zmagah ter vidijo funkcijo obveščanja bolj ali manj kot podaljšano roko propagande (sami v lastno skledo pač ne bomo pljuvali). Zato, če se le da, dobro čuvajo pred vsiljivim in kronično radevrednim novinarjem vsako neprijetnost, ki bi lahko po nepotrebnem razburila člane kolektiva. Tako časopisi v ozdih, ki naj bi služili predvsem kot pomoč pri odločanju, vse prevečkrat ostajajo retrospektivni. V združenem delu smo še daleč od tega, da bi postavili avtomatizem pretoka poslovnih in samoupravnih informacij, v katerem bi pomenil stičišče prav novinar.

V tem kapilarnem sistemu obveščanja se novinar pogosto

srečuje z dvojnostjo obveščanja. Enostavnejša in neboleča je naloga, ko le posreduje podatke in razne informacije, drugače pa je, ko si drzne izražati svoje mnenje, stališče, ugotovitve in pobude. Slednje je namreč pri delu novinarja v ozdu deklarativno zaželeno, v praksi pa je povsem drugače.

V sekciji novinarjev v združenem delu pri DNS se zavedamo dejstva, da mnogim slabostim v naših vrstah botruje tudi tradicija, iz katere je zrasel tovarniški tisk – iz časov, ko se je menilo, da zna časopis delati vsakdo, ki ima za to malo volje in nekaj talenta (neprofesionalizem, ljubiteljstvo). Zato moramo več narediti na področju strokovne usposobljenosti novinarjev v združenem delu, saj ravno premalo izobraženi novinarji delajo škodo novinarstvu v ozdih.

V zadnjih desetih letih se je položaj v Sloveniji izboljšal saj je čutili več sistematičnega pristopa pri obravnavanju in spremljanju tem, neizčrpne pa so, ravno na tem področju, možnosti raziskovalnega novinarstva. Iz tradicije morda izhaja tudi vrednotenje del in nalog novinarja v ozdu. Zbrani podatki kažejo, da so novinarske naloge in opravila v ozdih preizkušeno ovrednotene. Novinarji so najpogosteje razvrščeni v rang referentov, kar je morda lažje dojeti ob dejstvu, da je tudi zahtevna stopnja izobrazbe velikokrat neustrezna. Spet ob dejstvu, da naš izobraževalni sistem usposablja novinarja le na VII. stopnji izobrazbe.

Morda to dovolj zgovorno priča o tem, da dajemo podporo obveščanju v združenem delu bolj deklarativno, samo na raznih posvetih in konferencah, v praksi pa je vse drugače.

Novinarji v združenem delu se ukvarjamo z multimedijskim obveščanjem (časopis, bilten, razglasna postaja), kar pomeni večjo zahtevnost in obseg del. Tako se v zadnjem času poraja vprašanje, ali novinar ali organizator obveščanja, saj se v ozdih vse prepogosteje pojavljamo kot 'deklica za vse'. Naj za ilustracijo navedem le nekaj statističnih podatkov: v letu 1986 je v Sloveniji izhajalo v ozdih 454 glasil s skupno naklado sedem in pol milijona izvodov (2 dnevnik, 13 tednikov, 17 je 14-dnevnikov, 151 mesečnikov, ostali izhajajo občasno). V obveščanje je tako ali drugače vključenih 2000 delavcev, novinarjev, zaposlenih s polnim delovnim časom, pa je le 148. Ravno tako so redkost

profesionalna uredništva, uredniški odbori so praktično le samoupravna formalnost. Sama formulacija – organizator obveščanja – pomeni, da je to delavec, ki obveščanje organizira in sam ne piše. Novinarji v ozdih pa dobro vemo, da moramo obvladati vse novinarske zvrsti in teme od tehnoloških do ekonomskih, socioloških in drugih in da je razlika med nami in kolegi v množičnih medijih le v mediju in da pogosto časopis prav sami napolnimo s teksti. In tu prihaja do kratkega stika, saj naše delo ni normirano, pa vendar se na račun kvantitete izgublja kvaliteta. Novinar v ozdu je, 'tauzent-

ža' ne le na novinarskem in grafičnem področju, ampak je pogosto tudi strojepiska, fotograf, prevajalec, lektor, skrbi za stike z javnostjo, je servis za pisanje najrazličnejših tekstov za različne namene in potrebe delovne organizacije... Opis njegovih del in nalog je običajno precej abstrakten. Zahteva novinarjev v ozdih je, da se jasno opredeli in razmeji njihova disciplinska in vsebinska odgovornost, kar pomeni enega od pogojev za dobro opravljeno delo. Vprašanje disciplinske odgovornosti najbrž ni sporno. Nasprotno pa je z vprašanjem vsebinske odgovornosti. Vsakdo, ki zavira novi-

narja pri njegovem delu, se zaveda teže in pomena medijske informacije. Kreativen in ustvarjalen novinar v ozdu pa je lahko le svoboden človek, neobremenjen s tem, kakšna bo reakcija pri šefu.

Namreč, čim niže po hierarhični lestvici ozdov in ože v prostoru gremo, tem nižja je meja tolerance (nič ni narobe udrihati čez zvezno vlado, le da pustiš, hišo pri miru!). Logično se poraja vprašanje, zakaj je v času, ko padajo tabuji, v vsaki ozd še vedno nekaj bogov, ki si lastijo pravico kontrole nad delom in življenjem novinarja oziroma sistema obveščanja. « j. š.

Stanovanjska posojila

Delavski svet DO IMV je na svoji seji 17. maja 1988 obravnaval in sprejel plan sklada skupne porabe za leto 1988, ki je bil kot predlog objavljen v 8.-9. številki KURIRJA. Predlog plana je bil predhodno tudi v obravnavi v temeljnih organizacijah in DSSD; o njem so odločali delavski sveti.

Posojilni pogoji

S sprejemom plana sklada skupne porabe za leto 1988 so določeni tudi pogoji za stanovanjska posojila delavcem v letu 1988. Tako bomo v letošnjem letu v naši delovni organizaciji dodeljevali stanovanjska posojila delavcem po naslednjih pogojih:

- obrestna mera: 9 %
- najdaljša odplačilna doba: 15 let,
- anuiteta (mesečni obrok) se enkrat letno (po enem letu od odobritve posojila) poveča s faktorjem za revalorizacijo stanovanjskega sklada.

Če bo družbeni dogovor o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji določal drugače, bodo upoštevani pogoji iz tega družbenega dogovora.

Ti pogoji pomenijo, da bo delavec, ki mu bo dodeljeno stanovanjsko posojilo v višini 1.000.000 din, odplačeval posojilo v prvem letu približno 10.000 din mesečno. Po 12 mesecih se bo mesečni obrok povečal za faktor za revalorizacijo stanovanjskega sklada. Če ocenjujemo, da bo faktor 1,80, bo naslednjih 12 mesecev delavec odplačeval mesečno približno 18.000 din, po naslednjih 12 mesecih 32.400 din in tako naprej. Ker se pri teh pogojih povečuje le mesečni obrok, ne pa tudi neodplačani del posojila, bo delavec odplačal posojilo v veliko krajšem času, kot bo določen s posojilno pogodbo.

Razpoložljiva sredstva

Za posojila delavcem v letu 1988 je v skladu s sprejetim planom predvideno 500.000.000 din. Glede na to, da je oddalo vlogo za posojilo kar 540 delavcev, bi bilo povprečno posojilo na delavca 920.000 din. Tako bi nekateri delavci dobili posojilo do višine 1.400.000 din, najnižja posojila pa bi se gibala v višini 300.000 din, kar ne predstavlja niti enega povprečnega OD delavcev v IMV v zadnjih mesecih.

Kriteriji

Da ne bi prišlo do take razdrobljenosti sredstev, je delavski svet na predlog odbora za družbeni standard in strokovnih služb sprejel tudi kriterije, po katerih bodo v letu 1988 prejeli posojilo le delavci, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

1. pogoje po pravilniku o reševanju stanovanjskih vprašanj,
2. da imajo do 31. 12. 1987 dopolnjene najmanj 6 let neprekinjene delovne dobe v IMV,
3. da jim v preteklih letih še ni bilo dodeljeno stanovanjsko posojilo, ki bi, preračunano na sedanjo vrednost, presevalo višino 5.000.000 din.

Kako izračunamo sedanjo vrednost že prejetih posojil?

Pri preračunavanju že prejetih stanovanjskih posojil na sedanjo

vrednost se upoštevajo korekcijski faktorji, ki jih je sprejel odbor za družbeni standard na svoji seji 16. marca 1988. Ti korekcijski faktorji so:

Leto	Faktor	cena din/m ² stanov. pov.
1975	96,6507	7.200 din
1976	89,3746	7.400 din
1977	79,9371	8.800 din
1978	68,7755	8.950 din
1979	56,6152	12.290 din
1980	40,8114	15.368 din
1981	29,2509	21.033 din
1982	21,7738	25.803 din
1983	15,6566	31.579 din
1984	9,5165	47.673 din
1985	4,8415	78.576 din
1986	2,5653	191.513 din
1987	1,0000	577.870 din

Faktorje nam je posredovala stanovanjska skupnost občine Novo mesto in veljajo za preračunavanje stanovanjskih posojil v celi občini.

Če je delavec že prejel posojilo, na primer v letu 1980 100.000 din in v letu 1982 npr. 200.000 din, bi bila sedanja vrednost posojila naslednja:

faktor sedanja vrednost
 $100.000 \times 40,8114 = 4.081.140$ din
 $200.000 \times 21,7738 = 4.354.760$ din

Delavec je v navedenem primeru že dobil posojilo v skupni višini 8.435.900 din in posojila v letošnjem letu ne more pridobiti.

V planu sklada skupne porabe je opredeljeno, da se v letu 1988

ne bomo vključili v financiranje novih stanovanj, razen dveh v Šentjerneju, dokončali pa bomo financiranje novih stanovanj v Novem mestu, ki bodo vseljiva v septembru letos. Tako v letu 1989 ne bomo razpolagali z nobenim novim stanovanjem (razen v Šentjerneju), zato je v planu opredeljeno, da bodo v letošnjem letu prioriteto dodeljena stanovanjska posojila delavcem, ki zasedajo stanovanje v lasti IMV in ki se bodo s posebno pogodbo zavezali izprazniti stanovanje v roku enega leta od pričetka koriščenja stanovanjskega posojila. Na ta način bomo pospešili izpraznitev naših stanovanj v naslednjem letu, saj je interes za dodelitev stanovanj med našimi delavci izredno velik (prijavljenih je 220 prosilcev za dodelitev družbenega stanovanja).

S sprejemom plana sklada skupne porabe za leto 1988 smo tako dobili odgovor na vedno pogostejše vprašanje, kakšni bodo pogoji za individualna stanovanjska posojila delavcem v naši DO. O pogojih in nadaljnjem postopku bomo obvestili vse delavce, ki so oddali vlogo za posojilo. Prizadevali si bomo tudi, da bomo v najkrajšem času izpeljali postopke za sestavo prednostnih list in tako omogočili upravičencem, da bi lahko posojila čimprej koristili.

KURIR

Vlasta Štangelj

Znanja in ljudi nam ne manjka

Andrej Bleiweis, dipl. inž. strojništva, direktor TOZD razvojni inštitut:

Kurir: Prosim, da se najprej predstavite. Od kod ste, kakšne so vaše delovne izkušnje, na katerem področju ste delali?

Bleiweis: »Rojen sem bil leta 1941 v Ljubljani, dipl. inž. strojništva sem od leta 1966 (tehnološka smer).

Kot štipendist ISKRE sem še isto leto, ko sem diplomiral, zaposlil v Zavodu za avtomatizacijo v Ljubljani, ki je bil takrat razvojni inštitut Iskre. V Iskri sem delal do prihoda v IMV.

Imam dvajset let delovnih izkušenj na področju industrijskega inženiringa, to je dejavnosti, ki naj bi zagotavljala čim bolj urejen ali optimalen proizvodni proces.

Delati sem začel na področju študija dela in časa, kasneje pa se je delo razširilo na več področij industrijskega inženiringa, kot je kontrola kakovosti, organizacija planiranja, vzdrževanja, informacijskih sistemov itd.

Pred prihodom v IMV sem bil 8 let direktor tozda, ki je od nastanka v okviru Zavoda za avtomatizacijo gojil navedene dejavnosti na konsultantski način v Iskri in zunaj nje.

Pred dvema leti nas je IMV angažiral kot zunanje sodelavce za prenos določenih specialnih znanj (krožki kakovosti, analiza vrednosti, planiranje) in takrat sem prišel v stik z veliko bolj odprtimi ljudmi, kot je to bilo pred desetimi leti, ko teh potreb po znanju v IMV še ni bilo.

Ker sem dvajset let sodeloval pri prenašanju znanja in izkušenj v industrijo, sem si zaželel taisto delati v industriji. Zaradi teh pozitivnih vtisov o IMV sem se javil na razpis o direktorja RI.

KURIR: Kakšni so bili vaši prvi vtisi, ko ste prišli v IMV in kakšni so sedaj, ko ste že nekaj časa pri nas?

Bleiweis: »V IMV prihajam ravno v obdobju reorganizacije. Zavedam se, da je reorganizacija le potreben, ne pa tudi zadosten pogoj, da se stvari začnejo premikati na bolje. V praksi nova organiziranost najprej odpira možnosti boljše uveljavitve dolgoletnih znanj in izkušenj, vendar pa je že za tako uveljavljanje potrebno največkrat nekaj let izredno trdega dela in vztrajnosti, predvsem pa prepričanja in volje, da je res nekaj treba narediti.

Moj prvi vtis je bil, da so v IMV stvari dobro urejene in da proizvodni procesi tečejo dokaj

urejeno. V teh mesecih sem tudi spoznal, da ima IMV akumulirano veliko znanja in izkušenj, veliko opreme in da je takšno stanje tudi posledica nenehnega srečevanja s svetovnim tržiščem. Zato sem prepričan, da ima takšna proizvodnja dokaj perspektivno prihodnost ne glede na vrsto težav in problemov, s katerimi se dnevno srečujem. Reševanje problemov pa v bistvu pomeni izvajanje sprememb. Menim, da bo treba vložiti veliko napora v spodbujanje in usposabljanje ljudi, da bodo v čim večji meri postali nosilci ali pa vsaj pristaši sprememb, s katerimi mora iti IMV v korak s časom in svetom. Pogoj za takšen odnos do sprememb pa je znanje, sodelovanje in zagrizenost.

Ravno na tem področju sem, na žalost, večkrat začutil nekakšno malodušje in pomanjkanje iniciative. Če pa manjkajo iniciativa, volja in sodelovanje, se z nobeno še tako natančno določeno organizacijo, informacijskimi sistemi, samoupravnimi in organizacijskimi akti, navodili in drugimi pripomočki za delo ne da realizirati sprememb.

Že od samega začetka dela v IMV sem zaznal vrsto težav, ki so bile vzrok ali pa posledica slabe povezanosti RI, proizvodnj in komercialne. Opazil sem, da vsako področje zase deluje v redu, da pa skupno reševanje določenih problemov povzroča velike težave, ki se skušajo reševati le na dopisni način. Zato je moja iskrena želja vzpostaviti človeško in živo vsakodnevno komunikacijo, tako med sektorji RI pri osvajanju novega programa, kakor tudi med RI in proizvodnjo, ki mora rešitve na papirju preoblikovati v izdelke za tržišče.

Zato smo med drugim organizirali v RI tim za kakovost, katerega osnovna naloga je, podobno kot v proizvodnih timih, reševanje vsakodnevnih problemov s pomočjo pogovora med ljudmi, ki so s problemom prizadeti in tistimi, ki morajo najti rešitev.

Ugotavljam, da je bilo v IMV pred časom vzpostavljenih veliko dobrih organizacijskih in informacijskih rešitev, ki pa so, očitno zaradi meni še neznanih razlogov, šle v pozabo. Prav tako menim, da RI še ni optimalno organiziran in da so posamezni sektorji ne nazadnje tudi zaradi dislociranosti preslabo povezani.

KURIR: Kakšen program dela ima trenutno Razvojni inštitut?

Bleiweis: »Letošnji program dela RI sestavljajo v grobem tri področja:

- projekti za avtomobilsko dejavnost,
- projekti za prikoliško dejavnost,
- naloge skupnega pomena.

Težišče dela v avtomobilskem programu je v pripravah pogovora za proizvodnjo novega avtomobila R-5, v prikoličarskem programu pa je to temeljita prenova prikolic tako konstrukcijsko kakor tudi oblikovno. Dobršen del naših kapacitet je angažiran tudi na projektu, katerega cilj je prodaja našega znanja na področju proizvodnje prikolic v Sovjetsko zvezo.

Menim, da je znanja in ljudi v RI za realizacijo naštetih projektov dovolj, da pa bo treba vložiti veliko naporov v naloge, ki naj bi izboljšale, predvsem pa optimirale potek dela in enakomernost izkoriščanja kapacitet RI.

KURIR: Prototipna delavnica? Njena vloga pri izdelavi novih tipov prikolic? Pogoji, v katerih so delali? Kaj pomenijo novi prostori za prototipno?

Bleiweis: »Ena izmed najbolj prometnih enot v RI je vse-

kakor prototipna delavnica, v kateri konstrukcija prvič v praksi preveri svoje zamisli in rešitve.

Ker je proizvodnja prikolic sezonskega značaja, se mora v spomladanskem času v zelo kratkem roku izdelati večje število prototipov za testiranje in vzorcev za predstavitev na trgu. Zato je bl obstoječi prostor prototipne delavnice znatno premajhen. Kljub obljubam iz preteklih let bomo šele letos pridobili dodaten prostor, v katerem bo možno kolikor toliko normalno delati, preverjati in predstavljati prototipe. Prostorsko pa ostaja nerešeno področje unikatne proizvodnje za trg.

Dejstvo je, da je prototipna delavnica pravzaprav proizvodnja v malem, kjer je zaradi tipično individualne izdelave, univerzalne opremljenosti in občasno velike gneče zelo težko planirati. Zaradi omenjenih težav so fantje občasno pod velikimi časovnimi pritiski in jim ob tej priliki želim izreči vse priznanje.

KURIR: Kaj nam lahko še poveste ob zaključku tega razgovora?

Bleiweis: »Ker sem prepričan, da se boljše delovne navade, kvalitetnejše delo, pripravljeno sodelovanje, zaupanje in iniciativa posameznika lahko pridobijo le na daljši rok, trdno verjamem, da je eno mandatno obdobje komaj zadosti za doseg nekaterih bistvenih sprememb. Zato nameravam vsaj eno tako obdobje vztrajati in poskušati s svojimi sodelavci dokazati utemeljenost in potrebnost RI.«

L. S.

Kurir

Mladi imajo težave pri svojem delu

V TOZD Tovarna opreme Črnomelj mladi že nekaj časa ne delujejo aktivno. Zato je bil na pobudo OOK in OOS sklican razgovor z vsemi mladinci v TOZD Črnomelj, da bi spodbudili mlade v naši temeljni organizaciji k ponovnemu organiziranemu delu.

Sestanek je bil v petek, 22. 4. 1988, in so se ga mladi udeležili v velikem številu.

Na sestanku je bilo izvoljeno 7-člansko predsedstvo:

- Ana Jordan - predsednik,
- Jernej Cindrič - podpredsednik
- Andrej Brklje - član,
- Janez Kure - član,
- Ljubica Stonič - član,
- Damjan Hudorovac - član,
- Miroslav Žalec - član

Zaradi lažjega dela je bil v oddelku Semič organiziran aktiv, katerega predsednik in podpredsednik sta tudi člana predsedstva OO ZSMS TOZD TO Črnomelj.

Na sestanku so mladi sprejeli naloge osnovne organizacije, ki se bodo med letom dopolnjevale glede na možnosti in potrebe.

O delu osnovne organizacije je govoril tudi sekretar konference ZSMS Črnomelj, Dušan Jankovič, ki se je tudi odzval vabilu. Tov. Jankovič je zaželel novo izvoljenemu predsedstvu uspešno delo in plodno sodelovanje.

I. D.

Kurir

Delovni koledar 1989

Delovni koledar in vse v zvezi njim – nastajanje, sprejemanje in seveda izvajanje – je bil v naši delovni organizaciji velikokrat neresljiva uganka. Nič kolikokrat so nas razne opravičene ali neopravičene spremembe koledarja spravile v slabo voljo! Videti pa je, da se stvari obračajo na bolje. Nikar takoj vsega nevrnite, saj gre tokrat res za izjemen dogodek v zgodovini imvejskih delovnih koledarjev. Pred vami je namreč osnutek delovnega koledarja za leto 1989, ki ga je pripravil SCP – TOZD Tovarna avtomobilov.

Pohvalno, ni kaj! O osnutku lahko razpravljate (in bodite pri tem temeljiti) do sredine junija (tega leta!) pripombe pa pošljite v SCP TOZD TA!

Koledar naj bi sprejemali na zborih delavcev hkrati s poslovnim poročilom za obdobje januar–junij.

Vse skupaj je lepo zastavljeno, seveda pa je odvisno od nas, kako bo izpadlo in koliko bo upoštevan prvi pravočasno pripravljen in sprejet delovni koledar.

JANUAR 21 del. dni, 23 pl. dni, 19 (ind. k.)	APRIL 19 del. dni, 21 pl. dni, 19 (ind. k.)	JULIJ 19 del. dni, 23 pl. dni, 19 (ind. k.)	OKTOBER 23 del. dni, 23 pl. dni, 21 (ind. k.)
pon 2 9 16 23 30 tor 3 10 17 24 31 sre 4 11 18 25 čet 5 12 19 26 pet 6 13 20 27 sob 7 14 21 28 ned 1 8 15 22 29 T 01 02 03 04	pon 3 10 17 24 tor 4 11 18 25 sre 5 12 19 26 čet 6 13 20 27 pet 7 14 21 28 sob 1 8 15 22 29 ned 2 9 16 23 30 T 14 15 16 17	pon ☒ 10 17 24 ☒ tor 4 11 18 25 sre 5 12 19 26 čet 6 13 20 27 pet 7 14 21 28 sob 1 8 15 22 29 ned 2 9 16 23 30 T 27 28 29 30	pon 2 9 16 23 30 tor 3 10 17 24 31 sre 4 11 18 25 čet 5 12 19 26 pet 6 13 20 27 sob 7 14 21 28 ned 1 8 15 22 29 T 40 41 42 43
FEBRUAR 21 del. dni, 21 pl. dni, 21 (ind. k.)	MAJ 22 del. dni, 24 pl. dni, 24 (ind. k.)	AVGUST 14 del. dni, 23 pl. dni, (16 ind. k.)	NOVEMBER 20 del. dni, 23 pl. dni, 22 (ind. k.)
pon 6 13 20 27 tor 7 14 21 28 sre 1 8 15 22 čet 2 9 16 23 pet 3 10 17 24 sob 4 11 18 25 ned 5 12 19 26 T 05 06 07 08	pon 1 8 15 22 29 tor 2 9 16 23 30 sre 3 10 17 24 31 čet 4 11 18 25 pet 5 12 19 26 sob 6 13 20 27 ned 7 14 21 28 T 18 19 20 21 22	pon ☒ 7 14 21 28 tor 1 8 15 22 29 sre 2 9 16 23 30 čet 3 10 17 24 31 pet 4 11 18 25 sob 5 12 19 26 ned 6 13 20 27 T 31 32 33 34 35	pon 6 13 20 27 tor 7 14 21 28 sre 1 8 15 22 29 čet 2 9 16 23 30 pet 3 10 17 24 sob 4 11 18 25 ned 5 12 19 26 T 44 45 46 47 48
MAREC 25 del. dni, 24 pl. dni, 27 (ind. k.)	JUNIJ 23 del. dni, 23 pl. dni, 21 (ind. k.)	SEPTEMBER 22 del. dni, 22 pl. dni, 20 (ind. k.)	DECEMBER 21 del. dni, 22 pl. dni, 21 (ind. k.)
pon 6 13 20 27 tor 7 14 21 28 sre 1 8 15 22 29 čet 2 9 16 23 30 pet 3 10 17 24 31 sob 4 11 18 25 ned 5 12 19 26 T 09 10 11 12 13	pon 5 12 19 26 tor 6 13 20 27 sre 7 14 21 28 čet 1 8 15 22 29 pet 2 9 16 23 30 sob 3 10 17 24 ned 4 11 18 25 T 23 24 25 26	pon 4 11 18 25 tor 5 12 19 26 sre 6 13 20 27 čet 7 14 21 28 pet 1 8 15 22 29 sob 2 9 16 23 30 ned 3 10 17 24 T 36 37 38 39	pon 4 11 18 25 tor 5 12 19 26 sre 6 13 20 27 čet 7 14 21 28 pet 1 8 15 22 29 sob 2 9 16 23 30 ned 3 10 17 24 31 T 49 50 51 52

☐ prosta sobota

☒ kolektivni dopust

☐ praznik

☐ solidarnostna sobota

13 dni – kolektivni dopust
250 dni – efektivnih del. dni
272 dni – plačani dnevi v rednem koled.

IZ RENAULTA

Povzeto po renaultovi reviji AVEC

Izvedenke – Contre-marque

Izvedenka je vozilo, izdelano na serijskem traku v posebni definiciji, ki ustreza tehnično prevzemnim pogojem kupca. To tržišče predstavlja za Renault, z vsemi modeli je to okoli 34.000 vozil letno, 2,6 % vseh serijsko izdelanih vozil v vseh razredih.

Tako v Franciji kot drugje razlikujejo tri vrste kupcev: administracijo (PTT, telekomunikacije, policija, vojska itd.), velike odjemalce in privatni sektor (obrtniki, manjša podjetja).

Obstajajo tri kategorije izvedenk: kategorija, kjer je posebnost le barva karoserije, kategorija, kjer je posebnost notranja oprema, in kategorija, kjer je specifična dodatna oprema, pač glede na željo kupca.

Ob vsaki zahtevi kupca pripravi oddelek za izvedenke študijo o možnosti izdelave po izračunu prodajne cene. Ko je eko-

nomski izračun narejen, lahko kupcu navedejo vsoto, ki jo zahteva predelava. Majhni kupci za Renault ne obstajajo. Ta vozila so njihova komercialna predstavitev, ki je nikoli ne zanemarijo. Če to lahko storijo in pri tem zaslužijo, vedno odgovorijo pritrdilno. Zgodilo se je že, da so izdelali eno samo vozilo. Ne glede na komercialni vidik izvedenke pa ogromno prispevajo k sliki o zmogljivosti in moči Renaulta.

Pripravila: Zvonka Rangus
TPS – TOZD TA

Črna koda – orodje za vnos podatkov

Vnašanje podatkov je še vedno najpočasnejši člen v verigi računalniške obdelave podatkov. Poleg tega je tudi najpogostejši vzrok za napake. Reševanje tega problema je rodilo precej novih metod, med drugim tudi črtno kodo (Bar Code).

Črna koda je zaporedje temnih navpičnih črt na beli podlagi. Na ta način so predstavljene črke, številke in drugi znaki. Vsak simbol je predstavljen s svojim razporedom in številom črt.

Črtno kodo odčitavamo s senzorjem, podobnim svinčniku (slika 1). Majhna pega svetlobe potuje prek črt, senzor pa zana odboj svetlobe od bele podlage. Te signale potem dokoder (slika 3) pretvori v znake in jih pošlje računalniku. Na ta način se vnašajo podatki v računalnik zelo enostavno in hitro. Zamudno tipkanje smo tako nadomestili enostavnim potegom peresa.

Obstaja več vrst odčitovalnih kod (slika 2). Razlikujejo se po

rimi desetletji, vendar večinoma menijo, da so jo prvič resno uporabili 1967 v Ameriki. Vendar je ta zgodovinski poskus doživel neuspeh. Naloga je bila naslednja: »Vse tovarne vagona na vseh tirih v ZDA je opremiti s nalepkami s črtno kodo in izdelati sistem odčitavanja teh podatkov na določenih točkah ob tirih ter z nadzornim računalnikom ves čas slediti položaj vagonov«. Projekt se je zrušil zaradi tegob, ki pestijo vse projekte: dokončna izpeljava in vzdrževanje. V tem primeru je šlo za to, da niso opremili z nalepkami vseh vagonov, niso postavili vse potrebne odčitavalne opreme in niso vzdrževali nalepk. Vse to je vodilo k vedno manjšemu zaupanju v sistem, nazadnje pa k njegovi opustitvi. Leta 1973 pa so črtno kodo začela uporabljati velika trgovska podjetja. V veleblagovnicah, ki so opremljene za čitanje kode UPC/EAN, prodajalec pomakne vsak prodajni artikel prek čitalnika, ki prečita kodo na zavitku. Prečitano kodo posreduje računalniku veleblagovnice. Računalnik potem iz svoje baze podatkov vzame informacijo o artiklu ter posreduje ceno in opis v elektronsko blagajno, kjer se to iztiska na blagajniški trak. Istočasno se en kos odšteje od inventarja. Trgovine, ki so povezane z dobaviteljevim računalnikom, avtomatično izstavijo

naročilnico, čim se inventar zmanjša pod vnaprej določen nivo.

ČRTRNA KODA V TOVARNAH

Mnoge tovarne so v zgodnjih osemdesetih letih nabavile računalniške programe za upravljanje proizvodnje. V mnogih primerih pa je pomanjkanje hitrih in natančnih metod vnašanja podatkov omejilo učinkovito rabo. Industrija črtno kodo je hitro pokazala, kako je mogoče odpraviti te težave.

– ZASLEDOVANJE PROIZVODOV: V tipični situaciji, ko uporabljamo program za nadzor, gre lahko skozi tovarniški proces do 10.000 različno označenih predmetov; mnoge od njih je treba razpoznati večkrat na mesec.

– UPRAVLJANJE PROIZVODNJE: Črna koda lahko poskrbi za vpogled v proizvod-

njo v realnem času. Vsak delavec in delovni nalog imata svoj črtni vzorec. Tako prek mreže terminalov, povezanih z glavnim računalnikom, natančno zasledujemo stanje v proizvodnji.

– SKLADIŠČENJE: Vsi predmeti v skladišču so označeni z nalepkami črtno kodo. Hranjenje proizvoda v skladišču je lahko računalniško vodeno. Računalnik določa mesto, na katero se bo shranil proizvod, in zagotavlja hitro zbiranje naročila.

– Črna koda se uporablja še v transportu, administraciji, knjižnicah, trgovini, prodaji na drobno itd. V IMV s črtno kodo označujemo vse avtomobile, ki so izdelani za izvoz. Karton s črtno kodo dobi avto na začetku montaže in ga spremlja potem vse do trgovine.

ČRTRNA KODA – SVETOVNA PRILOŽNOST

Večina ljudi ne zna spretno ravnati s tipkovnico. Pri vnosu podatkov s črtno kodo pa lahko skoraj vsakdo takoj postane uspešen operater. Svinčniku podobna paličica je veliko bolj enostavna za uporabo kot tipkovnica. Seveda pa sistem s črtno kodo ne more povsod nadomestiti tipkovnice, ker vseh podatkov ni mogoče predhodno natiskati na nalepko in potem vnašati v računalnik.

kurir

V. S.

kombinaciji črt in presledkov ter po vrsti podatkov, ki jih lahko predstavljajo. Najbolj znane kode so: EAN/UPC, Interleaved 2/5, Code 3/9, Codabar itd.

Poleg črtno kodo se uporablja za vnašanje podatkov v računalnik še optično razpoznavanje znakov in magnetni trakovi. Zaradi svojih omejitev se druga dva načina ne moreta uveljavljati pri popisih inventarja, v proizvodnji in pri zasledovanju materiala. Tu prevzame glavno vlogo črna koda. Zaradi preprostega zapisa s temnimi črtami na beli podlagi so stroški tiskanja in odčitavanja sorazmerno nizki. Hkrati pa je zanesljivost odčitavanja zelo velika (ena napaka na vsakih 30.000.000 ali več odčitkov).

Črna koda se v primerjavi z drugimi metodami odlikuje po prilagodljivosti formata in jo je mogoče tiskati v mnogo različnih velikostih in gostotah.

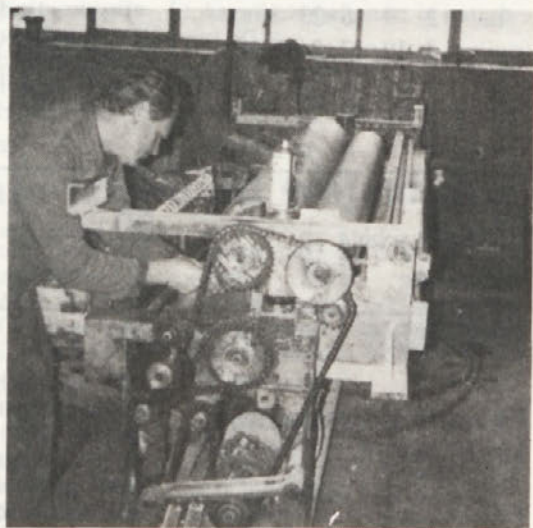
ZGODOVINA

Črna koda kot sredstvo zapisovanja se je pojavila že pred štiri-

Vzdrževanje je pomemben oddelek v naši TOZD

Prav je, da iz našega tozda Črnomelj predstavim enega najpomembnejših oddelkov, to je vzdrževanje. V omenjenem oddelku je zaposlenih (z vodjo in tehnologom) 18 delavcev, ki so v glavnem vsi poklicno usposobljeni: kurjači, ključavničarji, električarji, brusilci orodja, po potrebi pa se dodatno izobražujejo.

Da je dejavnost teh delavcev res zelo pomembna, je jasno, saj na primer kurjači delajo v treh izmenah, ob nedeljah in praznikih, pa tudi ostali, ki opravljajo popravila strojev, morajo največ

tega dela opraviti med dela prostimi dnevi.

Za bolj zahtevna vzdrževalna dela so primorani iskati pomoč pri raznih obrtnikih in DO, saj sami nimamo strojev za izdelavo rezervnih delov, pa tudi v okviru DO in specializiranih delavnic za omenjena dela za prikolisko dejavnost.

Na dveh slikah so predstavljeni naši vzdrževalci, ki so med prvomajskimi prazniki opravljali remonte lesno obdelovalnih strojev.

kurir I. D.

S problemske konference sindikata

Predsedstvo konference sindikata DO IMV je organiziralo sklic problemske konference, ki je bila 11. maja 1988. Udeležili so se je predsedniki sindikata ali njihovi namestniki iz vseh osnovnih organizacij sindikata v DO IMV. Na konferenci so sodelovali tudi predsedniki DS TOZD, DSSD, direktorji TOZD, vodje sektorjev DSSD in nekateri člani PO DO IMV.

Predsednik sindikata je uvodoma orisal namen sklica problemske konference, ki je bil v tem, da se delavce IMV pravočasno seznanijo o predvidenih ukrepih ZIS po 15. maju 1988. Konferenca je obravnavala temo IMV v drugačnih pogojih gospodarjenja.

Uvodno razpravo oz. razmišljanje je podal predstavnik sindikata Vinko ŠKOF in naj bi to služilo k razbistritvi in lažjemu skupnemu iskanju obvladovanja situacije, v kateri se bo kolektiv znašel po 15. maju. Poudaril je, da manevrski prostor za dvigovanje cen, ni neskončen. Podjetja bodo skušala v pogojih po odmrznitvi izkoristiti vse možnosti za dvig cen, da bi si v primeru morebitnih novih presenečenj zagotovili vsaj ustrežnejšo startno osnovo. Samoupravljalci so v praksi omejeni le na posamezne pravice: na pravico glasovanja o SaS, formalno pravico izbire delegata za DS, formalni vpliv na volitve direktorjev, delavci z mizernimi OD pa hkrati prevzemajo poslovno tveganje. Samoupravljanje že po definiciji zahteva samostojne gospodarske subjekte, ki pa bodo to šele takrat, ko bo tržno gospodarstvo normalno funkcioniralo. Ker so materialni temelji v Jugoslaviji v primerjavi z ostalo Evropo nerazviti, Evrope ne moremo dohitevi, kaj šele jo prehiteti v humanosti, demokraciji.

Sindikat na podlagi 48. člena statuta ZSS zahteva rast življenjskega - družbenega standarda delavca na podlagi povečanja produktivnosti dela in dohodka.

Delo ni bilo pri nas nikoli zares spoštovano in cenjeno. V civiliziranih razmerah menjave dela so pri vsakem opravljenem delu na prvem mestu znanje, strokovnost, potem šele pridnost. Pri nas smo to postavili na glavo in je na prvem mestu vdanost, potem pripadnost, šele čisto na koncu pa so prišle strokovnost, znanje in pamet. S takšnim pojmovanjem družbene koristnosti se v sodobnem svetu znanja pač ne moremo uveljaviti.

V razpravo sta se vključila podpredsednika PO DO IMV Zdravko SLAK in Franci BOR-SAN.

Oživljanje rasti proizvodnje bo podprto z večjo motiviranostjo za izvoz. Doslodno se bodo uporabljala merila za uvoz tehnološke, da bi dvignili tehnološko raven v skladu s strategijo tehnološkega razvoja. Do 30.6.1988 bo sprejet tudi zakon o skupnih vlaganjih tujih podjetij.

V času, ko je potekala problemska konferenca, še niso bili znani podrobnejši podatki, da bi lahko strokovne službe izračunale, kaj konkretno vpliva na IMV.

Predvidena je postopna liberalizacija cen. Zaradi poostrenih pogojev gospodarjenja bodo ti bistveno vplivali na položaj delavcev - socialno politiko v OZD.

Majda Pirc iz računovodskega sektorja je prisotnim povedala predlog ukrepov ZIS o osebnih dohodkih, kar je tudi v IMV izredno aktualno. OD je v IMV do 1985 zaostajal za več kot 20%. V zadnjih letih smo povečali OD in tako zmanjšali zaostajanje.

Povprečni OD je v IMV 410.000 din. V skladu z novimi ukrepi za zniževanje inflacije in stabilizacijo gospodarstva, ter resolucijo bodo sprejeti za povečanje deleža gospodarstva pri delitvi dohodka in povečanje akumulacije posebni ukrepi.

Določena bo tudi zgornja meja povišanja bruto OD glede na enako obdobje preteklega leta največ za:

- 139% za obdobje januar - junij 1988, 132% za obdobje januar-september 1988, 119% za obdobje januar-december 1988.

Kjer pa bo dosežen večji dohodek, bodo ustrezne delovne organizacije lahko povečale OD.

Osebnih dohodke bomo morali izplačevati v okviru predvidene mase sredstev za OD sedaj in pa po novem sistemu nagrajevanja, zato ne smemo pričakovati večjega povečevanja OD, kajti le-to bo odvisno od več ustvarjenega dohodka.

Predsednik občinskega sindikalnega sveta Nace Štamcar je poudaril, da je zadovoljen, da je sindikat IMV pravočasno sklical to konferenco in naznanil morebitne nemire in nezadovoljstva, ki se utegnejo zgoditi. Potrebno bo zagotoviti pravočasno informiranje.

Predsednik AK ZK IMV Vinko MIRTIC je od konference pričakoval razjasnitev več notranjih problemov (roki za dokončanje mikroorganizacije se nenehno podaljšujejo, kar povzroča med delavci nezadovoljstvo). Veliko več naporov bi bilo potrebno napraviti na

kadrovski prenovi IMV, pa v pretoku informacij, saj slednjih ali ne znajo pripraviti ali pa je pomanjkanje zaupanja do DPO. Več bi pa morali vedeti tudi o dolgoročni pogodbi z RNUR in kaj to predstavlja za IMV.

Problemska konferenca je sprejela naslednje

zaključke:

1. V zaostrenih pogojih gospodarjenja in ob ukrepih, ki se predvidevajo po 15.5.1988, sindikat ne more prevzeti celotne odgovornosti za socialne nemire, do katerih lahko pride po ukrepih ZIS.

2. Zaostajanje skupne, splošne porabe in osebnih dohodkov, sprostitvev cen, sprostitvev uvoza in devizni trg so ukrepi, ki jih predvideva ZIS.

Franci Borsan je prisotne obširno seznanil s predvidenimi ukrepi ZIS (po 15. maju) na področju gospodarstva.

Poudaril je, da so ukrepi zasnovani na konceptu nadaljnjih zadolžitvev Jugoslavije. Brez sporazuma z mednarodnim denarnim skladom bi bile posledice še veliko hujše, kajti sami obveznosti ne bi mogli poravnati. Novi ukrepi bodo predvideli v Jugoslaviji ciljno inflacijo 90-95%. Glede na tako postavljeno ciljno inflacijo so izdelani ukrepi za trajno stabiliziranje našega gospodarstva. ZIS bo do

konca maja predlagal temelje ekonomske politike, ki bo zasnovana na izvozu, kot glavnem vzvodu razvoja, na zasnovi odprtega gospodarstva, tehnološkem razvoju in smotrnejši proizvodnji, na uveljavljanju tržnih zakonitosti in realnih cen.

Menimo, da je zelo pomembna odgovornost za izvedbo oziroma realizacijo ukrepov. Če zategujemo pas za boljši jutri, pri izvedbi ne sme biti izjem. V IMV pa moramo pripraviti ukrepe za uspešno poslovanje IMV pod novimi pogoji v bodoče.

3. 48. člen statuta ZSS je obvezujoč za vse člane sindikata. Delni citat pravi: »Zahtevati rast življenjskega in družbenega standarda delavcev na podlagi povečevanja produktivnosti dela in dohodka«. V zvezi s tem nas obvezuje tudi zakon o združenem delu v poglavju o odnosih pri pridobivanju dohodka (členi 48 do 74).

4. Realizacija plana proizvodnje je v pristojnosti vodstev tozdov, ki lahko ukrepajo, če se ta plan ne izpolni.

5. Letošnje leto je tudi leto ekonomičnosti, zato je potrebno zastaviti koncept in ga na vseh segmentih dosledno izvajati.

6. Poostri je treba delovno disciplino in upoštevati pravilnik o hišnem redu v celotnem IMV.

kurir

Marija Grubar

Mladinci ponovno poizkušajo

Mladinci IMV se pri svojem delu nenehno srečujejo s težavami, ki jih ni tako enostavno odpraviti.

Na zadnjem sestanku KM DO IMV 12.5.1988 jim je uspelo pripraviti vse potrebno za izpeljavo volilno-programске konference.

Dopolnili in sprejeli so listo kandidatov (14) za predsedstvo KM ZSMS DO IMV, določili, da na konferenco vsaka OO ZSM pošlje dva delegata, in seveda dnevni red konference, kjer bo med drugim predstavljen tudi program dela za naslednje mandatno obdobje. Konferenca bo 26.5.1988 v sejni sobi TOZD TA.

Pričeli pa so tudi z evidentiranjem članov za MDA.

zahvala

SINDIKALNA konferenca TOZD TA je dobila priznanje RK Slovenije, ker je 500.000 din namesto za organiziranje proslavljanja 8. marca namenila za nakup medicinskih instrumentov za opremo novomeške porodnišnice.

S pesmijo v pomlad

Pod tem geslom se je na občinski reviji v novomeškem Domu kulture predstavilo občinstvu deset pevskih zborov.

Seveda ni manjkal naš mešani pevski zbor pod vodstvom Slavka Raucha. Zbor se je predstavil s tremi pesmimi: Bogdan Habbe: Prva pomlad, St. S. Mokranjac: II. Rukovet in Ubald Vrabec: Bratci veseli. Z nastopom so ponovno dokazali, da sodijo med boljše zборе v občini. Sodelovali pa bodo (v kratkem) tudi na medobčinski reviji.

Obisk misije RNUR iz direkcije za kakovost

V 16. tednu je nas obiskala misija iz RNUR, ki jo je vodil G. Legras iz S. 0618 v Direkciji za kakovost RNUR. V misiji, ki je potekala od 18. do 22. aprila 1988 pa sta, poleg g. Legras, bila še g. Schneyling iz iste službe in g. Leguet S. 0294 (Direkcija za industrializacijo tovarn v tujini). G. Leguet je že stari znanec IMV saj že nekaj let redno prihaja v IMV, letos pa je bil že v drugi. Prvič letos je bil tu že v januarju 1988, ko nam je predstavil novi sistem ocenjevanja gotovih vozil (AQR II.), ki ga je RNUR razvil v letu 1987.

G. Legras nas je uvodoma seznanil z organizacijo RNUR kjer je Direkcija za kakovost eno od devetih direkcij, katerih direktorji med njimi, med njimi tudi direktor Direkcije za kakovost g. Jocou, spadajo pod neposredno vodstvo predsednika RNUR g. Levyja. To pomeni, da je predstavnik za kakovost v najožjem vodstvu korporacije RNUR (»top management«). To tudi praktično daje ustrezno težo kakovosti z ozirom na ostale poslovne funkcije (razvoj, proizvodnja, trženje, finance in splošne zadeve).

Direkcija za kakovost je centralna organizacijska enota v RNUR, ki skrbi za razvoj, uvažanje, spremljanje sistemov za zagotavljanje kakovosti v celotnem RNUR. Tako sistem ocenjevanja gotovih vozil AQR I. kot tudi novi sistem AQR II. je plod dela omenjene direkcije. Ta direkcija je tudi z direkcijami drugih francoskih tovarn (npr. Peugeot, Citroen, Talbot) razvila skupen Vprašalnik za testiranje dobaviteljev, z ostalimi evropskimi proizvajalci pa publikacijo iz področja zanesljivosti. Zanesljivost danes, vse težji bitki na visoko razvitih zahodnih tržiščih, postaja vse pomembnejša kategorija kakovosti, zla-

sti po predoru Japoncev na ta tržišča, ki tudi z visoko zanesljivostjo (podaljševanje garancije za vozila iz enega na pet let oz. do 100.000 prevoženih km) in sprejemljivo ceno ter kratkimi in dosledno realiziranimi dobavnimi roki zelo uspešno konkurirajo evropskim proizvajalcem avtomobilov pa tudi drugih izdelkov široke ali profesionalne potrošnje. Iz vloge oziroma osnovnih dejavnosti vidimo, da je Direkcija za kakovost pri RNUR podobno organizirana kot pri nas Sektor kontrole kakovosti.

Služba 0618 je ena od devetih organizacijskih enot v že omenjeni Direkciji za kakovost. Ima podobno vlogo kot pri nas Služba kontrole kakovosti vhodnih materialov v Sektorju kontrole kakovosti, ki skrbi za sisteme zagotavljanja kakovosti vhodnih materialov oziroma za sistemsko delo z dobavitelji. Tudi na področju sistemskega dela z dobavitelji se vse močneje uveljavlja načelo: raje PREPREČEVATI kot pa ODKRIVATI in POPRAVLJATI napake.

Na začetku misije je bil izdelan detajlni program dela misije. Tako smo misiji prvi dan predstavili naš projekt »Plan de Progres« (PROGRAM NAPREDKA), ki je sestavljen iz treh podprojektov (Industrijska higiena, Zavednost osebja o pomenu kakovosti in Izobraževanje), ter rezultat aktivnosti ob akciji LETA KAKOVOSTI. Popoldne istega dne so si člani misije detajlno ogledali sistem zagotavljanja kakovosti na montaži, ki je bil zelo dobro predstavljen.

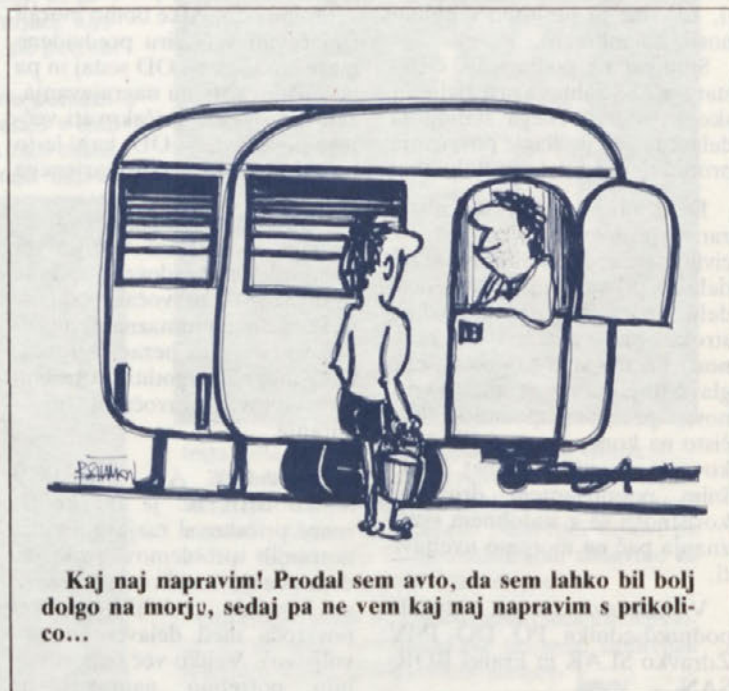
Naslednji dan dopoldne smo detajlno predstavili sistem vhodne kontrole ter sistemsko delo z dobavitelji in sistem skladiščenja vhodnih materialov

(skladišče prevzete robe, skladišče reklamirane robe). V nadaljevanju pa smo predstavili tudi sistem zagotavljanja kakovosti v P.III. (Karosernica, linija šasije), popoldne pa še P.I. (Težka in Lahka presernica). V P.I. smo jih seznanili s sistemom statistične kontrole (Tekoča kontrola v Težki presernici in sistemom Avtokontrole v Lahki presernici). Na koncu tega dneva pa so si gosti temeljito ogledali tudi sistem izdelave in lansiranja tehnične in ostale dokumentacije v TPP in SCP. Tretji dan smo gostom predstavili mehansko obdelavo (P.II), naše laboratorije (Kemijski laboratorij in Laboratorij za gradiva), ter Lakirnico (P.IV.). Popoldne pa so gostje porabili za izvršitev grobe analize vtisov, zapisov in dokumentacije, ki jim je bila predana v predhodnih dneh, ko so si ogledovali posamezne proizvodnje.

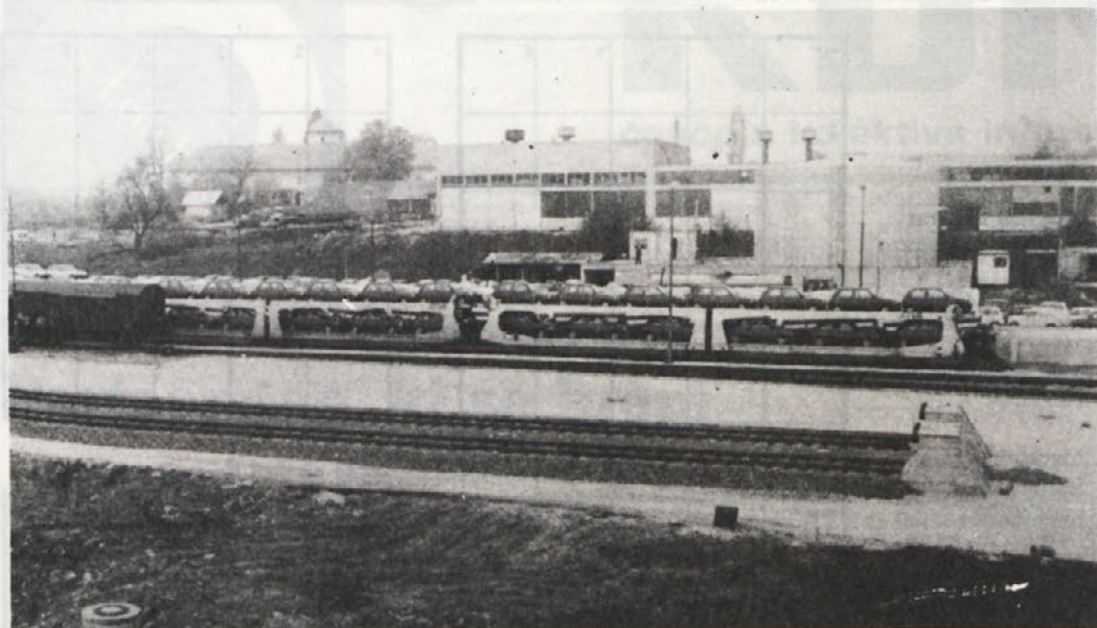
Zadnji dan so nam na zaključku misije posredovali svojo okvirno oceno, ki bi jo lahko strnili takole:

- sistem zagotavljanja kakovosti za izdelavo vozil R-4 je zadovoljiv,
- za izdelavo vozil novega programa (R-5, R-21) pa potrebno še izpopolniti tako sistemsko delo z dobavitelji (testirati dobavitelje po novem RNUR vprašalniku in jih tretirati kot naše dislocirane obrate, oziroma kot sestavne dele IMV), sistem proizvodne kontrole (forsiramo uvajati vse oblike kontrole, ki zagotavljajo preventivo: Avtokontrola, Krožki za izboljšanje proizvodnje, AMDEC sistem, Poka yoka sistem,...), razvijati v smislu preprečevanja nastajanja napak, pospešeno izgrajevati sistem preventivnega vzdrževanja delovnih sredstev kot tudi ustrezen sistem kontrole delovnih sredstev, več sredstev vlagati v kontrolno opremo in pospeševati na vsch nivojih sistem izobraževanja.

Sektor kontrole kakovosti
kurir Bojan Tomsič

Kaj naj napravim! Prodal sem avto, da sem lahko bil bolj dolgo na morju, sedaj pa ne vem kaj naj napravim s prikolicco...

**Vozi me
vlak
v daljavo...**

Pogled skozi okno na nova tira. —

Kakovost

Trudimo se, da tako visoko ne bi ostala samo tabla s parolo, ampak da bi ta nivo dosegla tudi kakovost, in OD, o katerih je govora na njej.

Sprostitev

Rekreacija med malico
— par-nepar (dalmatinska SIJA)
Za cigareto in vžigalce ponavadi izgubi Jošk.

»Mi se mamo radi!«

Pa naj še kdo reče, da se v IMV nimamo radi! Takole pristrčna sta bila Brane in Dušan na smučiščih Kanina na tridnevnem izletu, ki ga je organizirala služba družbenega standarda, za kar jo lahko pohvalimo. Predlagamo, da takšne tridnevne smučarske pakete v bodoče pripravi še pogosteje.

Sposojeno!

Ta posnetek ni nastal pri nas, pač pa v Metalni v Mariboru. Luknja v tovarniški ograji, ki je sicer na frekventnem in vidnem mestu, je takoj dobila oboroženega vratarja, da je ves čas čuval »izhod«. Pri nas »zasilnih izhodov« nimamo na tako vidnih mestih, pa tudi zastraženi niso. In zakaj neki bi bili?

Povezani magični kvadrati

I. Magični kvadrat

1. Mesto blizu Reke
2. Prijeten vonj
3. Star.sl.pevec (Braco)
4. Menjačica
5. Ranocelnik

II. Magični kvadrat

1. Vrsta kamenine
2. Grški polotok
3. Sl.fotograf (Janez)
4. Japonski smučar
5. St.sl.igralac (Ali)

Srednji magični kvadrat

1. Umetnostna smer
2. Dolgorepa papiga
3. Sodobna naprava
4. Okusna riba
5. Mera za drage kovine

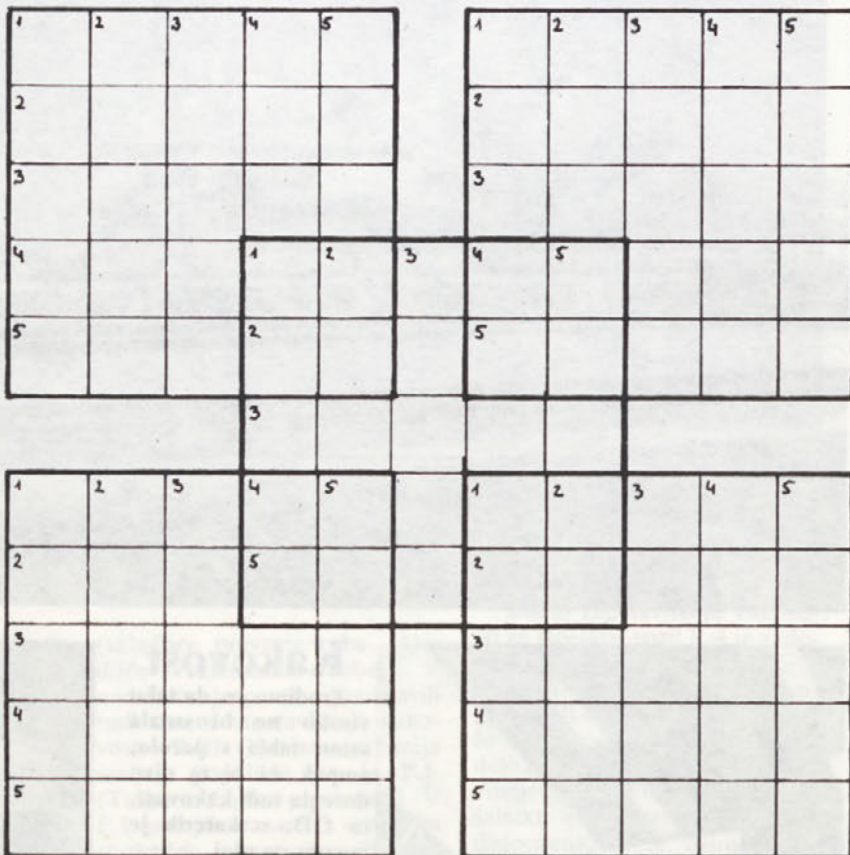
III. Magični kvadrat

1. Predstojnik samostana
2. Slap v Log.dolini
3. Finsko jezero
4. Dekor
5. Žena M.Gorbačova

IV. Magični kvadrat

1. Pokojni it. smučar (Leonardo)
2. Napad
3. Bivši nogometni selektor
4. Pravoslavna podoba
5. Glavno mesto Senegala

Rešitve nagradne križanke pošljite v uredništvo do 10. junija 1988.

Na kratko

- 15. maja so širom po naši domovini nestrno čakali, da se bo NEKAJ zgodilo. Samo mi v IMV ne. Mi smo čakanja navajeni in nismo prav nič nestrno pričakovali, saj je dan »D« še kdove kje. Nas bolj skrbi, kdaj bo končno napočil dan »M«...

- Izvedelo se je, da je bila »nekje« v IMV organizirana konferenca PVT. Ta informacija je očitno za nekatere dovolj, pomembno je, da so delegati DS DO brez pripomb sprejeli poročilo o poslovanju PVT...

- Vse samoupravne organe, komisije, odbore ipd. smo lepo »pošlihtali«, le v DPO se je nekaj zataknilo, tako da posebne izdaje Kurirja s seznama novo izvoljenih še ni. Sindikalne vrste so čvrste in organizirane, nekaj pa škripa v partijskih, ne gre in ne gre. Kdo je kriv se ne ve.

Podobno pa je tudi z mladinci...

- O IMV se snema film, zatika pa se pri zgodovini. Ni fotografij, ni filmov ipd. Dobro, da se zatika le pri zgodovini, (to smo menda že preživeli), upamo, da se ne bo še kje drugje...

- Prav zadovoljni bi lahko bili nad komentarjem predsednika ZSJ Zvonimirja Hrabarja, ki ga je izrekel o nas v množičnih medijih, pa ne vemo(!), zakaj nekateri niso...

- Prijetno presenečeni smo bili člani uredniškega odbora v Mariboru (Metalna), ko smo slišali izjavo predsednika našega sindikata, da bodo po dveh letih naših zahtev 20. maja (tega leta, da ne bo pomote) le organizirali okroglo mizo o informiranju. Maj gre h koncu, mi pa se bojimo, da bo spet vse ostalo le pri besedah. Vendar bomo tokrat vztrajali...

- V uredništvu se sprašujemo, ali smo res samo mi tisti, ki z informiranjem nismo zadovoljni in zahtevamo kvalitetne premike...

JOŠK PODGURSKI:

Ja, Jošk! Kaj pa ti straiš s to masko? Saj je vojaška vaja že končana!

Vem, vem! Ampak nekako se pa le moram prebiti skozi dražilne pline v hodniku pod eskakajem.

IMV KURIR izdaja delovna organizacija Industrija motornih vozil Novo mesto. Izhaja štirinajstdnevno v 7000 izvodih. Glavni urednik: Jasna Šinkovec. Odgovorni urednik: Vojko Grobovšek. Tehnični urednik: Mira Žonta. Člani uredniškega odbora: Jovo Bogovac, Aleš Fink, Danica Ivanušič, Barbara Krajnc, Vida Mamilovič – predsednica, Bojan Mikec, Jože Muhič, Boris Padovan, Ernest Sečen, Bojan Tomšič, Janez Zupančič. Izdajateljski svet: Vida Rifelj, Vinko Škof, Spasenka Lazarov, Jasna Šinkovec, Miloš Jakopec, Franci Novosel. Urednik rubrike: Spasenka Lazarov. Uredništvo in uprava: Novo mesto, Zagrebška c. 20.

Grafična priprava in tisk: TISKARNA NOVO MESTO.